

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING

Prins Oscar Hyllad på

Bernadotte. 50-årsdagen.

I DEN DISTINGERADE Bernadotteska villan vid Östermalmsgatan, påminnande närmast om aristokratpalatsen i en fashionabel del af London, firades den 15 d:s familjefaderns, prins Oscar Bernadottes, femtioårsdag med talrika lyckönskningar från när och fjärran. Prins Bernadotte, som härmed viker af in i det andra halfseklet, är ännu en ståtlig och spänstig herre, till det yttre påfallande lik sin fader, liksom han andre sonen och sjömansprinsen. Men där upphöra också likheterna mellan deras livsvägar; omständigheter, i bägge fallen oberäknade, förde fadern till konungavärdigheten och sonen till privatmannens lugna obemärkthet. Konturerna af prins Bernadottes lif äro väl bekanta: barndomens omsorgsfulla uppfostran af utmärkta lärare, de många åren, som därpå ägnades åt utbildning vid vårtsjövapen med långasjöexpeditioner, tjänstgöringen vid flottan, delvis som chef för skeppsgossekåren i Karlskrona, till dess han slutligen tog afsked som vice amiral år 1903, giftermålet år 1888 med hoffröken Ebba Munck, där hjärtats böjelse följdes på bekostnad af alla en arfprins rättigheter. Lika så är bekant, att den inre ledtråden för hans

lif varit och är en stark och äkta religiositet, af det slaget som icke nöjer sig med bekännelse, men som vill verka till främjande af det mål, den anser viktigt och heligt framför alla. Prins Bernadotte har sålunda varmt och verksamt intresserat sig för den lutherska söndagsskolan, för missionsarbetet, såväl det inre bland lapparna som det yttre. Det arbete för religiös påverkan af ungdomen, som organiserats i Kristliga Föreningen af Unga Män, har dock varit hvad som legat honom mest om hjärtat. Som ordförande i det svenska förbundet, har prins Bernadotte både stått i spetsen för det svenska arbetet och deltagit i ledningen af det världsförbundet, hvaraf den svenska föreningen är en del. Föreningens tacksamhet för det stöd den erhållit genom prinsens ordförandeskap tog också sitt uttryck i en hjärtlig hyllning på halfsekeldagen. Därvid öfverlämnades det album, innehållande hälsningar från de olika kretsförbunden, hvilket vi här afbildat. Pärmen i läderplastik och det illuminerade försättsbladet äro utförda af fröknarna Meukow.

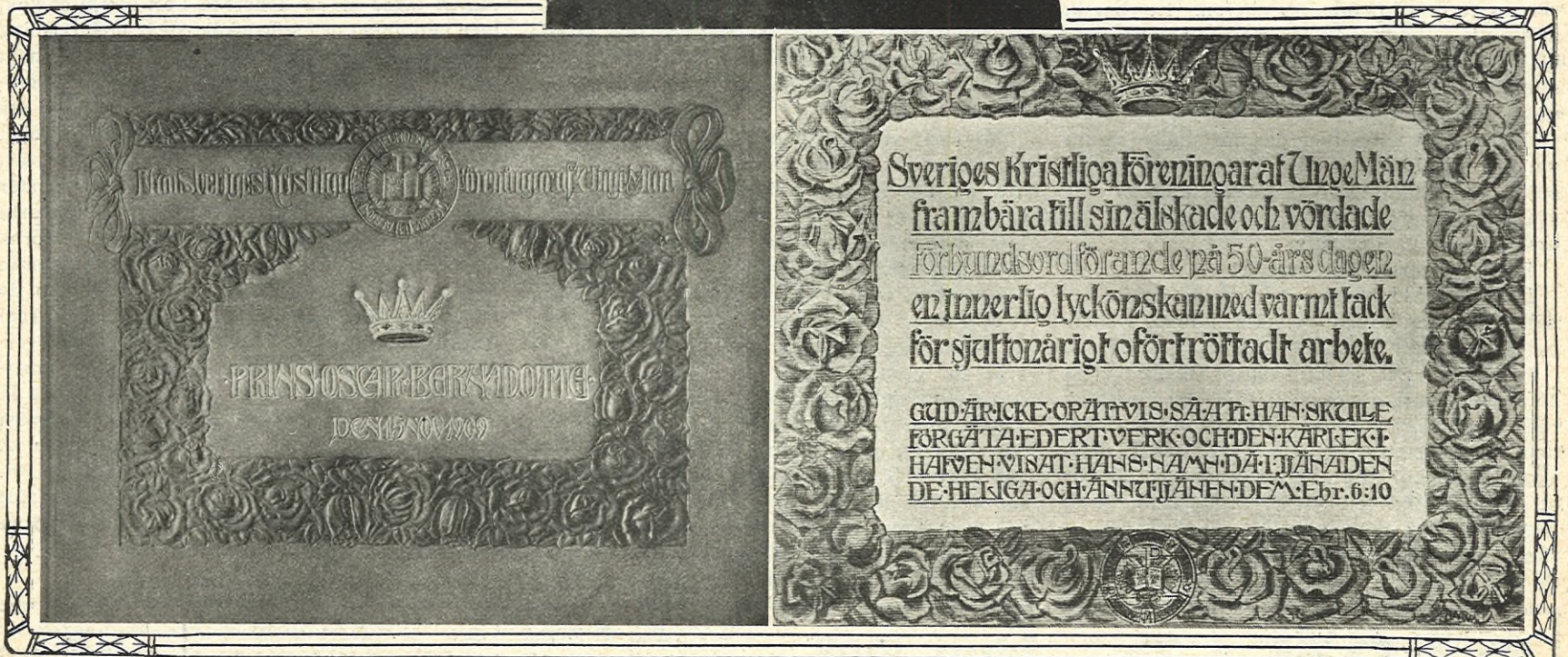

Foto för Idun af A. Blomberg.

ALMA PETRI.

LAURA PETRI.

„LJUS I MÖRKER“.

KLING-KLING-KLINGELIKLING säger klockan, Östermalmsgatan 26, i trappa. En nätt liten löjtnant i blå kjol och röd blus öppnar vänligt leende dörren till Slum- och Räddningsverkets expedition och ber oss »sitta ner, stabskapten är genast ledig».

Och stabskapten kommer. Dörren till ett inre litet krypin slås upp och en medellång, spänstig slumofficer står framför oss. Hon har ett så klokt och ljust ansikte, stora ögon, som lysa af intelligens och vaken iakttagelseförmåga, en liten vemodig skiftning öfver pannan och en liten tjuf till skalk i det leende, som snabbt kommer och går och är så äkta i det drag af godhet och humor, det ger åt hela det fina, lifliga ansiktet.

Det är »stabskapten», förr lärarinnan i svenska och matematik, Alma Petri.

I tolf år har hon burit den blå slumuniformen, i tolf år har hon dagligen gått ut ur den lilla slumexpeditionen med bekymmer för sina fattigas finanser och in genom dörrarne hos denna världens maktägande, här synonymt med penningmän, och tillbaka igen med lättad eller fördubblad börda.

Så hon är kanske igenkänd?

Det föresväfvar mig dunkelt en anekdot från Alma Petris tiggarfärder. Scenen ett större grosshandelskontor, personerna: vid pulpeterna några yngre kontorsherrar och vid dörren slumsystemen, väntande på chefen. Ett barskt afvisande åt henne, ett öfverlägset resonering af litet ofin beskaffenhet om slumsysstrar i allmänhet och hvad pengarna gå till för allt utom till de fattiga — på franska eller var det tyska? — Då upphäfver den förtalade »pigan» sin röst och håller ett litet föredrag på samma språk om slummen och hvad slummen vill. Häpnad, generad tystnad, en mumlad bön om ursäkt — och en gåfva.

Erfarenheterna äro många!

Detta skedde på den tid, då det ännu var sällsynt, att en bildad kvinna ställde sig i slumsysstrarnas led. Alma Petri är en af de första.

Född 1871 i Halmstad, dotter till läroverksadjunkten Petri, genomgick hon först Norra lärarinneseminarieets fyra årskurser i Stockholm och tog därefter plats vid Ystads elementarskola för flickor, där hon stannade i tre år, för att därifrån som en tjugusexårig, glad, firad, begåfvad ung dam plötsligt öfvergå till en slumsystems enkla, undanskymda och försakande lif.

Det ligger ingen romantisk tragedi bakom! Det är en historia om ett lifskall, som från unga år synt för svårt att följa, men som till slut tog makten och ställde henne på den plats, hon hörde till. Det är en psykologisk historia — nog så intressant! — om ett beslut, som växer upp mot hennes vilja, håg och hela personlighetsläggning, växer henne öfver hufvudet, tager makten öfver allt hennes görande och låtande, hela hennes lif, till dess det en dag fört henne dit det vill.

Alma Petri hade mycket att öfvervinna, innan hon blef »kadett Petri». Mest af allt kanske Frälsningsarméns stora aktivitet, som vid gudstjänsterna ju tager sig lifliga uttryck. Alma Petri var en skygg och inåtvänd natur hvad känslor, tankar och sjäslif angick. Men äfven det fick ge med sig för kallens kraft.

Hon tog en vacker dag ett års tjänstledighet för att studera rörelsen i England, men kom aldrig längre än till slummen i Stockholm, där af ett år blef tolf. Nu har hon passerat graderna och är stabskapten — hon har en bror vid Vaxholms grenadjärer, som bara är kapten!

Alma Petri har slummens finanser på sina skuldror. Alla hyror för hem, asyler, barnkrubbor o. dyl., som slummen har öfver hela landet, skall hon tigga ihop till. Alla fastighetsskatter, köp, räntor, in-teckningar, afbetalningar — »stabskapten måste ut och tigg». Härömdagen var hon i Göteborg och tiggde för hemmen där, en annan dag är hon i Malmberget. Det är en tung uppgift och inte så vidare tacksam.

Men när vi fråga henne, där vi sitta i slumexpeditionens hårda träsoffa, hur hon finner det, om händerna äro öppna eller slutna, svarar hon: »Jag får nästan alltid godt bemötande. Det svåraste jag är utsatt för, är när folk låter mig springa många gånger, innan jag får träffa dem, och så när jag passat deras tider flere gånger, kanske ändå inte får något. Men de förstå nog inte, hur mycket möda och besvär de göra en med det. Eller hur trött och bedröfvad man blir af det.»

När man hör hur tusentalen fela och hur ingen annan utväg är än att käckt gå på, visa behovet och för de nödlidandes skull bedja för det, så häpnar man. Det står en stark tro på saken, en levande entusiasm bakom. Sjukdom och trötthet, väder och vind trotsas.

Alma Petri redigerar slummens tidskrift

»Ljus i mörker», afsedd för de gifvare, som i Hjälpförbundet bildat en liten säker fond. Den är alltid innehållsrik, alltid väl redigerad, alltid intressant och alltid värd att läsas. Den innehåller bilder ur det »jordiska museum», slumsysstrarna så intimt lieras med, rapporter och skildringar från arbetet.

Hjälpförbundet kan hvar och en få tillhöra, som förbinder sig att betala minst en krona i månaden under ett år. Pengarne gå direkt till fattighjälpen.

Alma Petri är själen i detta förbund och har lyckats få rätt många med. Det är en lätt och bekväm väg att ge hjälp på.

På Räddningshemmet vid Grefturegatan residerar hennes yngre syster Laura, sedan fem år Hemmets föreståndarinna. Hon bytte som helt ung studentmössan mot slumhatten.

Det händer inte ofta i vår slitande tid, att man möter människor, som samlad och helt lefva för en ideell öfvertygelse utan kraf på ära och berömmelse. När man möter en sådan som Alma Petri, som så osjälfviskt och troget ger sig ut för det hon tror på, så böjer man sig ofrivilligt och känner, att en är, som offerar sig för folket, i stället för er och mig och han och hon, som lefva bland livets tusen blink och se vår dag i skenet af många olika ljus. Mångas plikt fyller hon. Ett ljus, hvars låga städe ansas och näres med rikt och bästa ämne, det lyser klarare och starkare och längre, därför är kanske Alma Petris lifskallelse lycklig nog.

EIRA HELLBERG.

En skatt till kokerska.

Hvar man kan få en.

DET ÄR VÄL snart nu ett år sedan vi gjorde en första bekantskap med *Södra K. F. U. K.* i dess gamla hem på Skånegatan. Och om sedan dess den unga föreståndarinnan blifvit litet smalare om kinderna, så är det emedan man sedan dess gjort en verklighet af hvad man då gick och glädde sig åt, nämligen att få en ny, större och modernare lokal, som medger den mångsidiga verksamhetens drifvande i större skala än hittills, och en sådan omflyttning icke är det lättaste att ordna. Den nya lokalen är belägen i ett nybygge i Östgötagatan 24, där man inredt ett visst utrymme alldeles efter egen smak och nu kommit så i ordning att man i söndags kunde med en enkel högtidlighet inviga hemmet.

Som förut äro här billiga bostäder för arbeterskor, men nu flere och ljusare, och middagsserveringen för arbeterskorna försiggår alltjämt. Maten lagas af en kokerska i ett särskildt kök, men i ett annat och större kök pågår undervisning för full fart i allt hvad en kokerska i ett svenskt medelklasshem behöfver kunna för att bli familjens skatt och glädje. De unga eleverna stå under ledning af en nästan lika ung, mycket skicklig lärarinna, som ger sin tid och sitt arbete af intresse för uppgiften. Man förstår hennes hängifvenhet för densamma, när man betänker betydelsen för de unga tjänarinnorna och trefnaden för hemmen af att sysslorna kunna skötas kompetent. Och frågar man de middagsgäster, några lärarinnor och andra, som dagligen ha tillfälle att pröfva de unga elevernas kokkonst, så skola de säkert ge de matmodrar, som klaga öfver att de icke kunna få kompetenta tjänarinnor, det rådet att bekosta sin Mia, som är så snäll och villig, men så oduglig, en två månaders kurs på *Södra K. F. U. K.*, eller att annars understödja kursen mot att i gengäld få en af de utlärdade kokerskorna i sitt kök.

PÄRMAR

Idun 1908
och föregående år

tillhandahållas till följande priser:

Iduns pärmar, röda med guldtryck ... 1: 50
Iduns Romanoibibliotek, röda eller gröna 0: 50
Iduns Hjälpreda, röda eller gröna... 0: 50

Kunna erhållas i närmaste bokhand-
del eller direkt från Iduns expedition,

om rekvisition och likvid i postanvisning

insändes.

Japanerna och trädgårdens kult.

FÖR IDUN

AF

IDA TROTZIG

BRYGGA MED ORNAMENTERADE STENAR OCH TRÄD.

DEN FANGLANDE uppsats, som här nedan följer, om japanernas trädgårdskultur, kan helt visst gömma på uppslag och idéer äfven för våra svenska trädgårdsodlare och villainnehavare. Författarinnan, fru Ida Trotzig, har sedan 1888 varit bosatt i Kobe i Japan och har med lifligt intresse studerat det egendomliga öfolkets seder och lif. Särskildt i

PORT TILL TETRÄDGÅRD.

målarkonst och i konsten att arrangera blommor har hon tagit undervisning af de förnämsta infödda lärare. Hennes man, hr Herman Trotzig, var en af grundläggarna af den europeiska staden Kobe, där han alltsedan varit anställd som municipalsuperintendent. För några år sedan ställdes staden under japansk öfverhöghet, hvarför han då inträdde i japansk tjänst.

stenar och lanternor. Eller det må vara en af dessa storartade anläggningar på flera tunnlands utsträckning. Trädgårdarnes oregelbundenhet och nyckfullhet fångs. Men öfver deras vattenfall, strömmar, sjöar och berg ligg dock en harmoni och ett lugn, som icke störs af skarpa färger eller misspyrdande konturer. Det är ett lugn och en harmoni, som göra själen godt.

Själftva idéen med de japanska trädgårdarne är att återgifva naturen och de många scenerierna inom landet. Omtyckta och för sin naturskönhet berömda platser tjäna som modell för deras sammansättning och arrangerande. Men denna kopia af naturen är dock aldrig en realistisk reproduktion. Liksom de gamla mästarna vid utförandet af sina konstverk underkastade naturen en omsorgsfull granskning och modifiering, så måste äfven trädgårdarne underkastas de konventionella lagar, som japanen uppsatt för naturens återgifvande. Ehuru japanen i sin kärlek till naturen står utan rivaler, uppfattar han dock ej naturen såsom vi. Hans smak och uppfattning ha påverkats af traditionella vanor, konst och kultur. Vissa regler hafva antagits, enligt hvilka naturens alla former ses och bedömas. Allt i naturen har sin fastställda, ideella typ. En trädgård i Japan kan därför sägas vara en framställning af landets scenerier, sådana de synas och göra intryck på japanerna själfva, påverkade af den traditionella konstens regler. Det ligger också ofta öfver de japanska trädgårdarne, fastän de tjusa genom så mycken finhet, skönhet och behag, något stereotypt och understundom äfven något tungt och dystert.

En japan låter aldrig något utländskt insmyga sig. Med de scenerier han väljer är han alltid förtrogen, och såsom material tager han blott sitt lands alster och vegetation. Han studerar nog lägarne för växterna och deras fördelning i naturen och tillämpar desamma vid utförandet af en trädgård i minsta detalj. Hvarje konstgjordt berg, flod, klippa, vattenfall, som förekommer i en japansk trädgård, är en trogen kopia af något sådant i det naturliga landskapet. De ornamentala byggnaderna, pagoderna, bryggorna, äro blott en framställning i miniatyr af dem, som i större skala påträffas inom själfva landet. Dock är en japansk trädgård långt ifrån fri från excentriciteter. Det japanska lynnet tilltalas i betydligt högre grad än västerns af det ovanliga. De egendomliga typer, som förekomma i naturen, anses gifva åt densamma det största behaget och tilldragningskraften. Så är t. ex. deras ideala barrträd icke de nordiska skogarnes raka, ståtliga träd, utan ett abnormt sådant, åt hvilket storm och ålder gifvit vidunderlig form och böjning. I hvarje trädgård, nya så väl som gamla, ser man träd och buskar, klippta och tränade i form af pagoder, lanternor, berg — men äfven dessa äro i viss mån en imitation af typer, som observerats i naturen. Eller ock ser man, isynnerhet vid tempel, barrträd, tallar, hvilkas

FÖR DEN, SOM VILL, erbjuder Japan ett outtömligt studium. Men det är icke den värld, som ligger inför våra ögon. Den är ful och fränstötande. Det är den värld, som döljer sig bakom, och ur hvars idéer, uppfattning och känslor en kultur uppstått, hvilken icke funnit sitt motstycke i något annat lands historia. Denna kultur intresserar genom sin fantasirikedom, sin skönhet och poesi. Den blir fånglande genom sin excentricitet, primitiva naturkänsla och en vidskepelse, som genomsyrar allt.

Främst såsom produkten af Japans kultur står den mystiska teceremonien, Chanoju. I nära förbindelse därmed blomsterdekorationen och trädgårdskonsten. Så följer Ogasawara, det gamla riddarväsendets etikettskult, där "seppuku", d. v. s. ett ridderligt själfmord genom magens uppskärning, var höjdt till rang af högtidlig ceremoni. Dansens kult, genom hvilken de gamla myterna och sagorna tolkades. Och så fäktarkonsten "jiujitsu". Omkring allt är väifft ett nät af vetenskap, etik och filosofi. På alla dessa områden mötes man af mysterier, hemligheter, "yorushi" kallade, hvilka bevaras af de gamla skolornas förnämsta lärare. Man upptäcker en mängd hittills okända knep och fyndigheter, och ingen kan erhålla kännedom om dem, med mindre man ägnat sig åt vissa års studier och erlagt en viss köpesumma. Därför säges blott den i Japan vara bildad, som kan ägna sin tid åt långa studier och tålig träning och som har råd att köpa sig till den förborgade visdomen. Allt hvad gamla Japan kallar bildning står blott att finna hos de mycket förmögna och privilegierade stånden.

Trädgårdskonsten, ty man kan väl hänföra en japansk trädgårdsanläggning inom konstens område, utgör kanske icke en så viktigt faktor i en bildad japans uppfostran som teceremonien och blomsterdekorationen. Dock någon kunskap om dess teori bör han tillägna sig...

Då vi nu skola fördjupa oss i den japanska uppfattningens labyrinter och betrakta den japanska trädgårdens ordnande, få vi, så väl som vid blommornas, bortvisa från vårt sinne allt, hvad vi under en så lång tidsperiod ansett som enda tillfredsställande sättet att pryda våra boningars omgivning. Af den stelhet, som råder i västerns trädgårdar med sina geometriskt utförda rabattsystem och snörräta gångar, kantade med bärbuskar och fruktträd, finnes i Japan ej ett spår. Där blommor finnas, synas de såsom i naturen. Liljor och azaléor bekläda sluttningar af konstgjorda kullar, och irisblomman växer vid kanten af insjön, hvars lugna vatten återspeglar de mjuka färgskiftningarna. Allt som är af praktisk betydelse för en trädgård lämnas i Japan åt jordbrukarens omsorg. Intet öfverensstämmande element finnes mellan Europas och Japans trädgårdar. I Japan äro de konstverk, underkastade gifna lagar och utförda under en trädgårdskonstnårs skickliga ledning. Det må vara en miniatyrträdgård, som skall pryda alkoven i ett japanskt festrum, eller en af dessa små inhägnade platser, som döljas inom byggnadernas fula, grå sidor. Ingenting är mera tjusanade än att från en solig, dammig gata genom rummens perspektiv uppfånga en skymt af mörkgröna, saftiga växter, som sprida svalka och beskugga mark,

PLACERING AF DE 5 FÖRNÄMSTA STENARNA.

Begär alltid

Granit-emaljerade

Gifffria och syrefasta.
Prisbilliga.

KOCKUMS KOKKÄRL

Fås på begäran öfverallt i hela världen.

KALMAR ÅNGKVARNNS A.-B:s

Hafregryn & Sundhetsmjöl

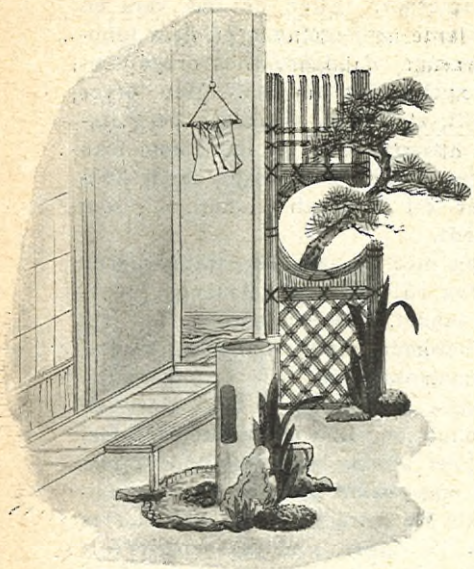
SVEA

Prisbelönda med högsta utmärkelser.

tillverkade af utsökt råvara på tidsenligaste sätt, äro nutidens förnämsta.

Finnes hos hvarje väl sorterad specierhandlare i riket.

DET S. K. MÅNSTRÅLESTAKETET.

flera af dessa spökräd förekomma. Antingen afskalas barken till grenarnes yttersta spetsar och trädet står där rakt, glänsande hvitt, som i svepning, eller är det mossbelupet grått, krokigt, vittnande om ålder och förgängelse. Oaktadt alla dessa oegentligheter iakttagas noga vid en trädgårds anläggning proportioner, jämvikt, enhet, så att lugn och harmoni ligga utbredda öfver det hela.

Dock målet för en japansk trädgård är icke blott och bart att återgifva naturen, den måste, såsom en författare sagt, "uttrycka icke endast naturens, utan äfven människans sinnelag". En trädgård får icke blott visa en rik samling af sällsynta plantor, stenarter, konstverk. Dess ordnande måste inspireras af verklig kärlek till naturen och försöket göras att inom gifna tränga gränser framställa något af en omväxlande naturs mångfaldiga skönhet. På samma gång måste den vara i öfverensstämmelse med ägarens lynne, känslor och sysselsättning. Trädgården, som äges af en andlig, måste gifva intrycket af enslighet och försakelse. En militärs måste vara af djärf och krigisk karaktär. En rik aristokrats boning måste omgivas af en präktig i minsta detalj utförd trädgård. Man lägger stor vikt vid, att från de förnämsta fönstren hafva tilltalande utsikt. Och ofta består skönheten och fullkomligheten hos en japansk trädgård blott uti de många och olika utsikterna. Åtta är ett önskvärdt antal för sådana, häntydande på "Hakke" eller de "8 utsikterna", för hvilka vissa platser i Japan äro beryktade. Dessutom skall trädgården utgöra

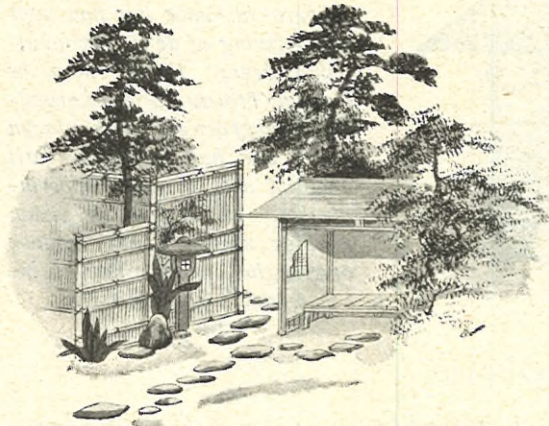
VID INSJÖN.

enda eller vissa grenar tilldragit sig hela trädets kraft och utvecklats till en otrolig längd och hvilka, för att icke digna under sin egen tyngd, måste stödjas genom en lång arkad af pålar. Våra döda träd borthugga vi. Man ser sällan en trädgård i Japan, där icke ett eller

en plats för hvilat lugn, där skalden sjunger sina sånger och där man kan hängifva sig åt sysslolöshet, bekvämlighet och begrändande. Som trädgårdskonsten ursprungligen låg i händerna på de andlige och hade till ändamål att pryda klostrens och tempelns omgivning, har också mycket af religiös

och filosofisk betydelse legat till grund för dess utöfvande. Trädgårdens kult har utvecklats i en atmosfär af egendomlig mystik. Egendomliga idéer, hämtade ur Japans tidigare filosofi, tillämpades på trädgårdens sammansättning och planering. Liksom på så många andra områden återfinna vi här tretalet samt den manliga och kvinnliga principen. Och för att kunna bibehålla enkelhet och renhet i smaken och hindra förfall ansågs det nödvändigt att omgifva trädgårdarne med nästan vidskeplig vördnad. Alla harmonien störande sammanställningar blefvo ansedda som olycksbådande. På väderstrecken gafs noga akt. Ej blott i anledning af klimatiska förhållanden, utan isynnerhet för de ockulta dygder, som sammanställdes med de olika riktningarne. Strömmarne och sjöarne i trädgården, platsen för deras in- och utlopp, portarnes och byggnadernas ställning bestämdes delvis genom regler, grundade på dylik vidskepelse.

Vid utläggningen af en trädgård börjar man i Japan med stenarne. Dessa anses såsom trädgårdens förnämsta föremål. De väljas med största omsorg och deras storlek, färg och form undersökas noga. Ju mera oregelbunden och bisarr deras skapnad är, dess mera tilltala de. Ofta forslas kolossala stenblock med kostnad och svårighet från de aflägsnaste trakter. Och hemligheten vid placeringen af dessa så mödosamt anbragta och utgallrade stenar är att de

GÅNGSTENAR LEDANDE TILL VÄNTPAVILJONGEN I EN JAPANSK TRÄDGÅRD.

måste hafva utseende, som om själfva naturen ordnat dem. I äldsta tider, då blott kloster och tempel voro omgifna af trädgårdar, var det vanligt att gifva stenarne religiös betydelse och att tilldela dem åtskilliga funktioner. Detta bruk har gått i arf till nuvarande tid och man återfinner nu som fordom "andaktsstenen", "de 2 gudomligheternas sten", "väktarstenarne". I dalarne ser man dessa. De stå i upprätt ställning som på vakt, liksom Devastatyerna vid de buddhistiska tempelportarne. Där finnas östenar, bergstenar, flodstenar. Där är Fudostenen vid foten af vattenfallet, ty Fudo är vattenfallets gud. Och där äro de 5 obligatoriska stenarne, förutom hvilka en trädgård ej anses giltig. Statystenen, oxstenen, hvalfstenen äro bland dem, och omkring dessa egendomliga stenformationer växa träd och buskar, planterade enligt föreskrifna regler. När stenarne uppsättas, firas trädgårdens invigningsfest. Då rengöras de i friskt vatten och framför dem sättas ris och vin som offer.

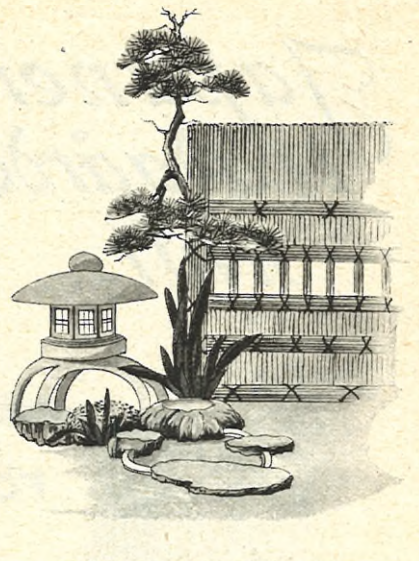
Jag måste ännu nämna ett slags märkvärdiga stenar, gångstenarne. De oregelbundna smala gångarne, som slingra sig genom trädgården, äro i stället för grus täckta med flata några tum höga stenar. De ligga för bekvämlighetens skull på just ett japanskt stegs afstånd från hvarandra, och isynnerhet är det i teträdgårdarne som särskild vikt lägges vid desamma. Påtagande fina stråsandaler gå deltagarinnorna

i Chanoju på de utlagda stenarne. De gå med sin smidiga, släpande graciösa gång upp till ceremonirummet, i hvilket de försvinna, krypande på händer och fötter genom den lilla luckan, den s. k. nijiri mado.

Vissa stenar i en trädgård kallas sjukliga, döda, fattiga stenar. Det är sådana, som ändamålslost blifvit placerade utan att återgifva den önskade idéen.

Prydnaderna i en japansk trädgård bestå uti af granit huggna pagoder och lanternor. Svartnade af ålder och mossbelupna stå de till hälften dolda af löfverk och buskage vid foten af en kulle, vid stranden af en sjö. Och om aftonen när lyktorna tändas ser man deras dunkla ljus skymta mellan träden eller kasta en svag reflex i vattnet vid dess fot. Ett slag har blifvit kalladt "snölandskapets lykta". Den är lägre till formen och dess tak liknar en uppspänd paraply, hvars breda yta uppfångar de fallande snöflingorna. Japanen älskar ett snötäckt landskap och betraktar det med samma tjusning, som han betraktar vårens blomsterprakt.

Staket och portar intaga äfven en viktig del i en japansk trädgård. Ej de staket, hvilka omgifva densamma, utan de, hvilka sönderdela trädgården och skilja dess olika afdelningar från hvarandra. De uppföras af murbruk, egendomliga, ofta maskstungna träslag eller af bambu, kring hvilken visteria, convolvulus och vilda rosor slingra sig. Den i enkel stil hållna teträdgården omslutes vanligen af ett staket af bambu, och de gamla bambupålarne utbytas hvarje år vid nyårsfestens ceremoni mot nya, gröna och friska. Man känner till icke mindre än 25 olika slags staket. Där är "näktergalstaketet", "shintostaketet", och i forna dagar använde aristokratien vid sina bollspel ett slags lackerade flyttbara "skärmstaket", ornamenterade i olika färger. Fastän oftast godtyckligt placerade, tvärt avslutande i trädgårdens midt, äro staketen understundom förenade genom en grind eller port. Vid portarnes uppförande koncentrerar japanen sin uppfinningsförmåga. Deras mönster variera i hundratal. Ofta äro de nyckfulla och egendomliga. Murkna, gråa, söndersplittrade trästycken förstär japanen att timra upp i smakfulla mönster. Han

SNÖLANDSKAPETS LYKTA.

EN ARTISTISK GRUPP.

LÄS!

Några äldre årgångar realiserats till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lectyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofrött.

Idun 1892	2: -	Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas)	5: 50
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: -	Idun 1907 (med julnumret)	6: -
Idun 1895 (utan julnummer)	2: -	Iduns julnummer 1894	0: 20
Idun 1903 (med julnumret)	4: -	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1904 (med julnumret)	5: -	Iduns julnummer 1905	0: 50
Idun 1905 (med julnumret, nr 28 felas)	5: -	Barngarderoben 1905, komplett	2: -

LÄS!

ägnar särskild omsorg åt gårdens förnämsta ingång, hvilken ofta är hållen i präktig stil. Öfver det höga framskjutande taket med dess uppåtsvängda hörn sträcker sig en lång, graciös, mästerligt tränad tallgren och rundt omkring densamma stå olika slags träd, artistiskt och harmoniskt grupperade. —

Den inhemska trädgårdskonsten, utan påverkan från Kina, daterar sig mera än ett par årtusenden tillbaka. Där lär funnits en stil, kallad Shinden Shiki eller den kejsarliga “audienssalstilen“. Detta slags anordning af gården var alltid belägen framför den del af palatset, hvilken var afsedd för kejsarens mottagningar. Gårdens midtparti, lär ha utgjorts af en sjö i oregelbunden form. Med en i dess midt belägen holme sammanbundna stränderna genom en egendomligt upptimrad brygga. Ett apelsin- och ett plommonträd stodo på gården utanför audienssalen. Dessa träd återfinna vi ännu i miniatyr såsom dekoration vid vissa nationella högtider. I Kashiwabara, där Japans förste kejsare byggde sitt palats, se vi dem in natura. De äro planterade framför den på höga pålar uppförda audienssalen. En nutida kopia efter forntidens mönster. Där ser ödsligt och tomt ut. Det tyckes som susade där forntidens isiga luft oss till mötes, och vi, det 20:de århundradets människor, rygga nästan tillbaka för de bilder, hvilka tanken frammanar af det råa, kraftiga kämpafolk, som härskat där. —

Med buddhismens införande i 6:te århundradet börjades ett nytt skede i japanska trädgårdskonstens historia. Trädgårdarnes odlade öfvertogs helt och hållet af de andlige. Men allt efter som tegeremonierna vunno insteg, fingo Chano-jus mästare stort inflytande öfver desamma. Det var under den te- och konstälskande shogun Yoshimasa, som trädgårdarne nådde sin högsta utveckling och fulländning. Den moderna trädgårdskonsten, hvilken introducerades under senare hälften af Tokugawaperioden, är af mindre sträng typ. Blott få af den tidens storartade trädgårdsanläggningar återstå. Alla de gamla daimiernas egendomar hafva förändrats till allmänna promenadplatser eller blifvit inköpta af staten, och det är i dessa gamla furstliga planteringar, som kejsarens beryktade “gardenparties“ hållas om våren för körsbärsblommorna, om hösten för de prunkande krysanterum.

Gwens frågobyrå.

REDAN I SAMBAND med Gwens öfvertagande af vår modeafdelning “Från Rue de la Paix till Strandvägen“ tillkännagäfvit vi, att vi lyckats med vår nya medarbetare träffa en öfverenskommelse, som ytterligare sätter läsekretsen i tillfälle att tillgodogöra sig hennes goda omdöme, erfarenhet och stora uppfunningsrikhet i allt, som gäller toalettens område, där hon är vår främsta svenska auktoritet. Dessa Gwens egenskaper ha våra läsarinor föröfrigt helt säkert redan själfva konstaterat i de artiklar hon i Idun signerat med sitt kända märke. Vi påpeka ännu en gång, hurusom detta privilegium att korrespondera med Gwen i kvistiga smakfrågor och praktiska detaljfrågor är en alldeles särskild förmån för Iduns läsarinor, helt visst icke minst välkommen i de hem, där husmodern måste se till att få ut det mesta möjliga af den för hemmets försköning och den egna toaletten disponibla summan. Brevfen adresseras till Gwen, Iduns redaktion, och måste åtföljas af dubbelt svarsporto.

I ETT AF IDUNS senaste nummer förordas i en artikel med öfverskriften “Slumrande miljoner“ varmt en reform af vår matsedel i enlighet med d:r Hindhedes lärdomar i hans på svenska nyligen utkomna “Ekonomisk kokbok“. Den, som skriver detta, blef vid genomläsandet af Peter Nordens artikel så intresserad af de för mig nya lärdomarne, att jag genast skaffade mig Hindhedes bok, och ju mer jag läste, desto mer öfvertygad och tacksam kände jag mig.

Hvad som emellertid i hög grad förvånar mig, är att man här i Sverige förut inte tyckts känna till d:r Hindhede och hans reformarbete, och jag förmenar, att “Idun“ såsom vårt speciella organ för kvinnan och hemmet haft skyldighet att långt före detta inte blott presentera d:r Hindhede, utan ock agitera och verka af alla krafter för hans idéer. Den danska upplagan af Hindhedes kokbok kom ut redan i januari 1908 och årtal förut hans andra arbeten. Det har talats och skrivits i den svenska pressen — inte minst i “Idun“ — så mycket och vackert om att Sverige särskildt i dessa tider behöfde förvärfva sig enkla och billiga vanor. Men ehuru det gifvits ett så utmärkt och så genomförbart uppslag som Hindhedes, har man inte förrän nu, årtal efter dess första framläggande, på allvar upptagit förslaget.

Det var dock egentligen inte meningen att nu gräla på “Idun“, utan fastmer att genom ett exempel visa, hvilka inbesparingar, man med tillämpning af herr H:s lärdomar kan göra i ett hushåll. Jag vill då gå igenom “Iduns“ matsedel för veckan 7—13 november och genom utslutningar och förändringar i H:s anda uppvisa, hvad som skulle kunna inbesparas utan att det blefve en “försakelsevecka“.

Alltså:

“Söndag. Frukost: Smörgåsbord; kalfbiff med champinjoner och brynt potatis; mjölk, kaffe eller té med saffransbröd. Middag: Gädda à la Homburg med kräftsås; oxfilet med madeira och majonnäs med rotsaker; glassbomb med citron och mandeläss.“

Enligt H. skulle man nu ur denna matsedel eliminera bort:

Från frukosten: kalfbiffen. (De brynta potatisarna kunde ju få vara kvar, med en god sås att doppa dem i.)

Från middagen: oxfileten med dess sås och rotsaker.

Besparing (efter sex personer):

1 1/2 kg. kalvkött	kr. 1: 80
1 1/2 ” oxfilet	” 2: 25
	<u>kr. 4: 05</u>

“Måndag. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; pannstekt sill med potatis; ägg; kaffe eller te. Middag: dillkött på kalv med potatis; risgrynsgröt med krusbär och mjölk.“

Besparingar: från frukosten.

Då det är fullt tillräckligt med smörgåsbord och gröt och mjölk, bortfalla:

2 sillar à 8 öre 1 liter potatis 5 öre	kr. 0: 21
12 ägg à 5 öre	” 0: 60
kaffe eller te	” 0: 60
från middagen:	
dillköttet 1 1/2 kg.	” 1: 80
	<u>3: 21</u>

“Tisdag. Frukost: smörgåsbord; uppvärmd stek (rester från söndagen) med makaroner och ansjovis; mjölk, kaffe eller te. Middag: vegetariansk blomkåls-purré med rostad bröd; kokt kolja med gräslökssås och potatis.“

Besparingar från frukosten: den öfverblifna steken, och från middagen:

koljan 2 kg. à 1,20	kr. 2: 40
	<u>kr. 2: 40</u>

“Onsdag. Frukost: Smörgåsbord; sill med smör och ägg (sillsås); mjölk, kaffe eller te. Middag: köttkroetter med champinjonsås, körbärssoppa med skorpor.“

Denna middag, som nog är något öfverdådig efter H:s idéer, får i alla fall stå orörd, för att ingen må beskylla mig för att fara fram för hårdhänt.

“Torsdag. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med potatis, mjölk, kaffe eller te. Middag: Grönkål med fläsk; äggstrufvor med sylt.“

Besparingar:

1 1/2 kg. kött	kr. 2: 25
Från middagen reduceras ingenting.	<u>kr. 2: 25</u>

“Fredag. Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; ansjovisgratin; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med pressad potatis; äppelcharlotte med vispad grädd.“

Besparingar:

Från frukosten:

ansjovisgratin	kr. 0: 55
kaffe eller te	” 0: 60
från middagen:	
2 kg. fläskkotletter	kr. 3: —
Den pressade potatisen ätes med en god sås.	<u>kr. 4: 15</u>

“Lördag. Frukost: Smörgåsbord; strömmingslåda; plättar med sylt, mjölk, kaffe eller te. Middag: bräckt skinka med bruna bönor; hafresoppa med hallonsylt.“

Besparingar:

Från frukosten:

antingen strömmingslåda eller plättar med sylt	kr. 0: 60
Middagen lämnas orörd.	<u>kr. 0: 60</u>

Sammandrag af besparingar:

Söndag	kr. 4: 05
Måndag	” 3: 21
Tisdag	” 2: 40
Onsdag ingenting	
Torsdag	” 2: 25
Fredag	” 4: 15
Lördag	” 0: 60
Summa besparingar under en vecka	<u>kr. 16: 06</u>

Och en besparing af i medeltal kr. 16 — säg 15 — i veckan under 52 veckor gör kr. 780, som ju inte är föraktligt.

Jag väntar naturligtvis motsägelser och invändningar mot mina reduktioner i Iduns matsedel, men hvar och en må kunna gå in på, att sådana reduktioner skulle låta sig göra, utan att vederbörande blifva svältfödda.

Och invändningen att om jag tar bort allt köttet, så går det åt så mycket mer af den andra maten, så det jämnar ut hvartannat, tänker jag bemöta därmed, att merförbrukningen af denna andra, billigare, mat uppväges af alla flaskor öl, som enligt H:s lära komma att utgå.

Hindhedes lära är ju för resten alldeles inte någonting att häpna och baxna öfver. Vår enkla, starka och friska allmoges lefver och har i alla tider lefvat efter en enkel och billig matordning, som det vore skäl i att närmare ta reda på och reformera i Hindhedisk anda. Sätt sen upp den reformerade allmogematsedeln som normalmatsedel för svenska hem och inga matsedlar med obligatorisk köttträtt eller fiskrätt och minst två rätter till hvarje middag. Och återvänd till gröt och mjölk om kvällarne och en tallrik välling med fläsk eller ost och bröd om mornarne. Och utrota ölet och spriten.

Jag vet icke någon uppgift, som vore ärofullare för en tidning för kvinnan och hemmet att genomföra än den. Sen man nu har en vetenskaplig målsman för en reform i den andan, bör det kunna gå lättare.

ALARIK.

Landets främsta

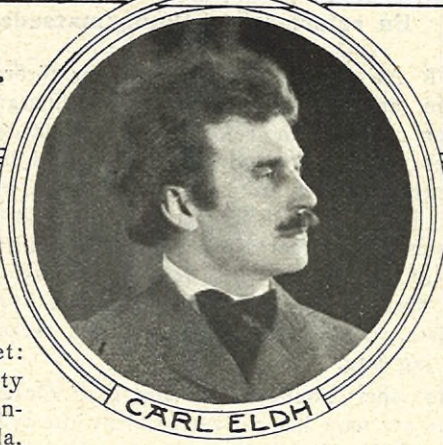
litterära och konstnärliga illustrerade familjetidning
bör ej saknas i något hem. Pristäfvingar hvarje vecka.
Helt år 6:50, halft år 3:25, lösnummer 12 öre.

IDUN

Wennerberg-

Monumentet.

CARL ELDH

DET ÄR snart tre år sedan signalen genom Idun först gick ut öfver landet: låt oss resa en staty öfver Gunnar Wennerberg i Uppsala, Wennerbergs stad!

Det visade sig under arbetet för den vackra tankens förverkligande, att det gick lättare att insamla de erforderliga medlen för statyns resande än få fram ett förslag till densamma, som på en gång var ett verkligt konstverk och motsvarade det pietetsfullt bevarade minnet af Wennerberg. Täfling utlystes, förslag inkommo, men intet befanns värdigt att förevigas i brons. Sedan dess ha emellertid flere nya skisser inlämnats till kommittén och af dessa förslag tyckes det, som inlämnats af konstnären C. J. Eldh, fäst den största uppmärksamheten vid sig. Det framställer Wennerberg som den unge, smärtestudenten, på en gång kraftfull och sorglöst drömmande. Han är återgifven i den åldersperiod, då han skapade sina klassiska verk och står där som en inkarnation af uppsalaungdomen. Ett annat förslag som låtit tala om sig är Charles Fribergs. Slutbedömandet lär ske inom den närmaste framtiden, och då kommittén nu förfogar öfver en fond på öfver 50,000 kr. är intet som hindrar att genast ta itu med beslutets sättande i verket.

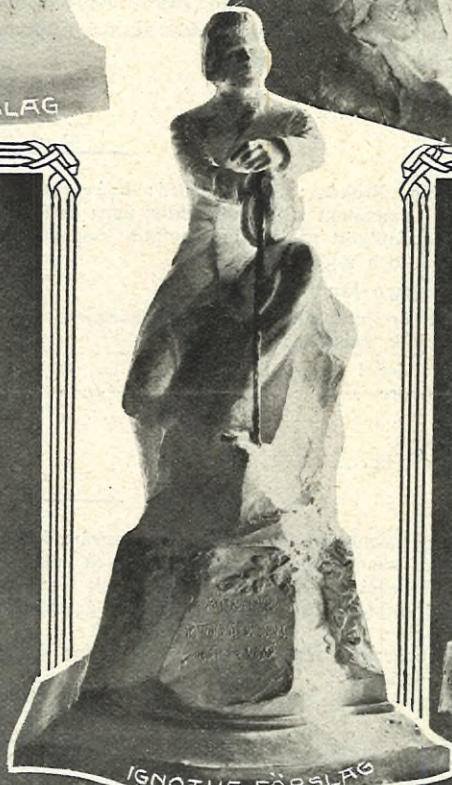
FRIBERGS FÖRSLAG

ELDH'S FÖRSLAG

BRAMBECKS FÖRSLAG

IGNOTUS FÖRSLAG

BARD'S FÖRSLAG

1. Banketten för fru Anna Lundberg på Svenska Gleeklubbens lokal i Chicago. 2. Svenska Dramatiska Sällskapet i Chicago med gäster. Från vänster till höger: Stående: J. E. Melin, C. Stockenberg, Augusta Larson, Fred Bolling, Frithiof Burgeson, Sigrid Lindberg, J. Ternqvist, Ernst

Schycker och Ernest Lindblom. Sittande: Frithiof Malmqvist, ordf. i Svenska Nationalförbundet, Signe Mortenson, Karin Lundberg, direktör Otto Lundberg, fru Anna Lundberg, fru Othelia Myhrman, sekr. i Sv. N. Fbd., Ida Anderson-Werner, Ernst Behmer, regissör. 3. Svenska Gleeklubbens hus i Chicago.

CHICAGO! Drottningen vid Michigansjön, hvem känner ej den staden! Få äro de hemmavarande svenskarne som ej hafva en anförvant eller bekant ibland de 160,000 landsmän, som där bygga och bo. Chicago är en ofantligt stor stad, och våra landsmän äro spridda i hvarje del af densamma. Det finnes ej en gata, där ej en eller flera svenska familjer bo, och gör man en promenad genom stadens härliga parker eller andra offentliga platser, hör man det klingande svenska språket talas. Här är Sverige i Amerika.

Att i en stad som Chicago samla våra landsmän till ett helt; att upprätthålla samhörighetskänslan samt lära dem älska hvad som är *svenskt*, blir många gånger både ett hårdt och kostsamt arbete. Dock hafva vi många präktiga svenska föreningar, som åtagit sig detta värf. Som en centralförening för dessa står Svenska Nationalförbundet med dess energiska och alltid outtröttliga föreståndarinna, fru Othelia Myhrman. Tusen sinom tusen äro de män och kvinnor, som genom detta förbunds förmedling erhållit förmånliga anställningar, och otaliga äro de svenska familjer, som i nöd och trångmål där räckt en hjälpsam hand.

Alla i Amerika gasterande svenska artister ha också utan undantag uppträdt under Svenska Nationalförbundets auspicer, och vi kunna här i Chicago skryta med icke allenast svenska sångföreningar, utan äfven med ett utmärkt svenskt teatersällskap, känt under namnet Svenska Dramatiska Sällskapet.

Men det fordras en energi utan like att upprätt-

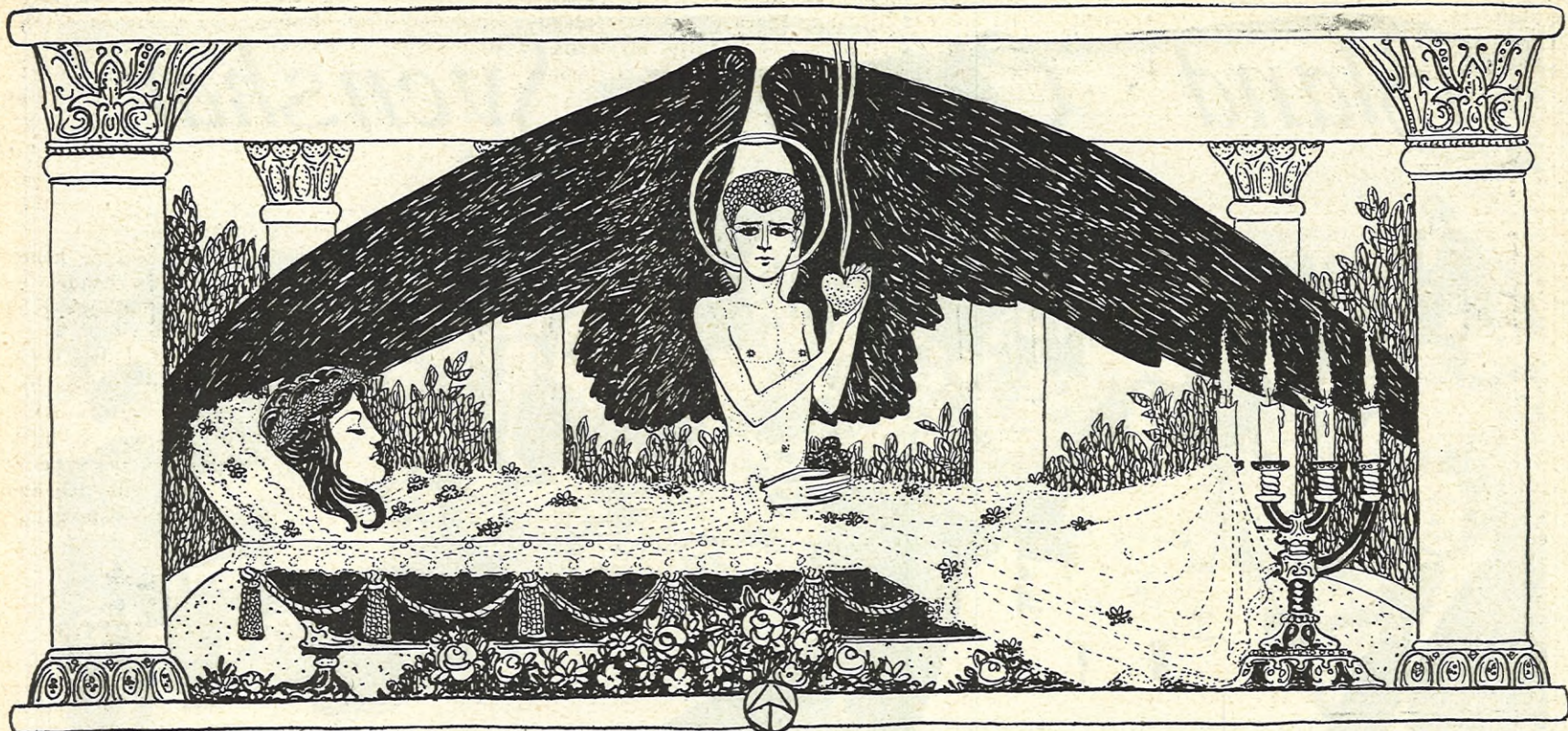
hålla Thalias sköna konst på "ärans och hjältarnes" språk här i staden. Dock har det Svenska Dramatiska Sällskapet funnit en utmärkt ledare i herr Ernst Behmer, som nu i flera år varit sagda sällsaps duglige och outtröttlige regissör. Med bistånd från Svenska Nationalförbundet har herr Behmer lyckats uträtta mera för svensk scenisk konst än någon annan.

På de senare åren ha vi här haft nöjet få lyssna till svensk sång och musik af de förnämsta svenska artister, sångföreningar och musikkårer, som gamla Sverige har att bjuda på. Det är numera ingen ovanlig syn att få se Kungliga operans förnämsta stjärnor uppträda å svensk scen i Chicago, men ingen af dessa kära gäster torde ha lämnat ett mera angenämt minne än den älskliga fru Anna Lundberg, som under den nuvarande hösten hänryckt oss med sina populära visafnar, sin "Parispojke" samt sin "Anna" i Värmlandingarne, vid de två sista föreställningarna på ett förtjänstfullt sätt biträdd af vårt härvarande Svenska Dramatiska Sällskap. Under fru Lundbergs vistelse härstädes gafs för henne en finare bankett å den fashionabla Svenska Gleeklubbens lokal, hvarvid voro närvarande medlemmar af Svenska Dramatiska Sällskapet.

Ja, säga hvad man vill om svenskarne Chicago, men de älska sitt gamla fosterland! Heder åt alla de landsmän och landsmaninnor, som där arbeta för upprätthållandet af allt svenskt, såväl i språk, konst som goda seder.

C. STOCKENBERG.

DET VAR MOT SLUTET af den sjunde dagen i den nionde månaden — hur skulle jag kunna glömma det! — och himlen, som vid middagstiden varit klar och strålande af sol, antog fram emot aftonen en dyster, blygrå färgton, under hvars mörka ljus horisonten slöt sig som en ring af fosforaktigt guld kring jorden.

Jag hade öppnat fönstren till mina rum i det hus där jag bodde, och hvilket var beläget på en öde plats fjärran från hvarje människoboning, framför mig hade jag en gammal vanskött park, öfver hvars fläckade, slitna gräsplaner statyernas stympade lemmar lågo kringströdda, en arm här, en fot där, delvis täckta af vissnade nedfallna löf. En förvittrad, grå fontän, som aldrig lämnade något vatten, sökte förgäfvos hålla sig upprätt på de fyra nereiders armar, som omgäfvos den, och marmorbänkarna, hvilka voro smutsiga och betäckta med grön, fuktig mossa, tjänade endast till sittplats för de skaror af kråkor, som då och då under hest kraxande flögo mellan träden.

Genom det glesa guldröda löfverket och mellan de knotiga, förvidna trädstammarna kunde jag nätt och jämt fånga en skymt af det mörka havvet och den ljusa strandbädden, en kvaf och tung vind steg upp därifrån och skymningen, som öfverskridit mitt hus' tröskel, strök med sina skumma händer ut möblernas konturer och tapeternas färger i det rum, där jag stod.

Vinden, som slog emot mig genom det öppnade fönstret, förmådde ej kyla eller fördrifva min pannas feber, den var kvar som dunsten från ett osundt vatten och tung som en maras andedräkt.

Dock förblef jag trött stående och blickade ut öfver all den ödeläggelse tiden åstadkommit — en ung Backus, hvars hufvud hade rullat ned på marken, förde ännu en svällande drufklase mot sin mun, en naken Psyke höjde ännu armen mot oljelampan, som splittrad låg vid hennes fötter, och nereiderna, hvilka uppbyro fontänens skål, vände ännu småleende sina stympade ansikten mot vattenstrålen.

Det var tyst och stilla, men en kvaf och tryckande stillhet, och det föreföll mig som om hela naturen andlöst väntade på en upplösning, till hvilken denna dystra skymning var förebud. Och hvarken människa eller djur

ANGELICA.

En fantasi för Idun af
Gösta Adrian-Nilsson.

kommo någonsin innanför den mur, som på alla sidor omgaf parken, ty dess port var låst med tunga kopparriglar så som jag i min ensamhet önskade det.

Vinden förde suckande bruset från det fjärran hafvet till mina öron, och som jag stod där med mina bleka händer stödda mot fönsterkarmen och med min feberheta panna lutad inför det mörka ljuset, kom jag att tänka på henne, som jag älskade och från hvilken jag flytt för att i denna öde ensamhet öfverlämna mig åt den melankoliska sinnesstämning, hvilken tyvärr allt för ofta utöfvat sitt förfärliga inflytande på mitt lufs utveckling.

Och jag erinrade mig med en plötslig känsla, som liknade glädje, att det i dag var hennes nittonde födelsedag, jag erinrade mig hur vi förra året och äfven de två föregående åren tillsammans firat dagen med blommor och vin och sådana ord, som för de älskande äro ljufligare än rosors och liljors doft och harpors spel, hur vi då tillsammans sökt upp en enslig, främmande plats, där vi okända och skyddade för alla närgångna blickar fritt och otvunget kunde hängifva oss åt vår samvaros förtroliga och innerliga lycka.

Jag stod och tänkte på alla de ting, hvilka till det yttre obetydliga likväl inom sig sluta väsendets lönlige och ömtåligaste skiftningar, endast skönjbara för kärlekens blick, en rörelse med handen, ett halft uttaladt ord, skuggan af ett ögonkast, och jag var så fördjupad i dessa ljufliga, för mig så dyrbara minnen, att jag ej märkte hur dagen mörknade till natt, förr än tunga regndroppar plötsligt började falla öfver mina händer och åter väckte mig upp till verkligheten.

Öfver himlen jagade molnen, likt väldiga fåglar, som med jättevingar öfverskyggade jorden, den kvafva atmosfären genomlades af iskalla rysningar, havvet blänktes svart, och inom ett ögonblick dränktes allt omkring mig bakom det nedstörtande regnets vattenmassor.

Jag stängde hastigt fönstren, hvilkas rutor nu skakades af stormen, långsamt trefvade jag mig tillbaka in i rummets mörker för att tända ljusen.

När de gula lågorna fladdrade från de höga femarmade silfverstakarna och i bordets ebenholtsskifva svagt belyste den dödsbleka spegeln bilden af mitt ansikte, återvände mina tankar till henne, som jag älskade och som jag flytt ifrån för att få vara ensam med mitt svärmod, min lufsleda och min bitterhet mot allt och alla.

Och det var nu fem månader och sju dagar sedan jag flytt, ingen, icke ens hon hade under denna tid talat till mig hvarken i ord eller skrift, och till ingen, icke ens till henne, hade jag lämnat någon upplysning om skälet för min plötsliga bortresa eller målet för densamma.

Det var i dag hennes nittonde födelsedag, och en djup och mäktig längtan efter att få vara i hennes närhet genomdallrade min själ.

Åter föll denna känsla, som liknade glädje, öfver mig, lik ett skimmer af sol öfver en förtorkad mörk hed, och jag blef försjunken sittande och stirrade in i vaxljusens lågor liksom väntade jag att i dem få se bilden af min älskades drag. Jag tänkte på henne och på alla de omständigheter, som voro förenade med våra sammanträffanden, och jag kände en tryckande ånger öfver att ej under denna tid på något sätt ha meddelat mig med henne, samtidigt med att en obeskriflig, stark längtan plågade mitt hjärta och gjorde mitt hufvud tungt.

Jag slöt ögonen och lutade mig febertrött mot stolens ryggstöd, regnets våldsamma fall, stormens dån och bruset i trädens kronor försvagades till en aflägsen, mörk orkesterfinal och medan vaxljusen osäkert och flämtande sänkte sina lågor öfver bordets svarta ebenholts, somnade jag med läpparna formade kring hennes namn: Angelica. — — — — —

Och jag hörde som en hviskning, men en hviskning, hvilken väckte allt det trötta och slumrande i mig:

“Jag kommer — min älskade — hvarför ropade du mig icke förr till dig — —”

Och när jag åter öppnade ögonen, stod hon midt emot mig, vid motsatta ändan af bordet,

Mot klåda,

reformer, ekzem, hudsjukdomar af många slag har Salubrin i talrika fall visat sig vara ett verksamt medel. Mot våta utslag bör det i allmänhet användas starkt utspädt, mot torra ekzem kan det användas mindre utspädt. Partilager hos Geijer & Co., Stockholm.

IDUNS MODELLKATALOG

Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem.
Fyra rikhaltiga mångghäften årligen. Koloreradt omslag.
Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

och ljusens lågor, hvilka fladdrade som efter ett luftdrag, speglades fladdrande i hennes ögon, hvilka för öfrigt tycktes sakna allt lif och voro som ögonen hos en död.

Jag reste mig öfverraskad och förskräckt och sade:

“Huru har du kommit hit och hvem visade dig vägen till mitt hus?”

“Ingen visade mig vägen och ingen såg när jag gick eller när jag kom — dagar och nätter begrät jag dig, ty jag trodde att du öfvergifvit mig, och min kropp och min själ blefvo sjuka af sorg. Jag hvilade långt borta, på en plats, hvilken jag ej kan nämna vid namn, och jag förnam din rösts rop, hvilken var full af längtan och kärlek, och jag kom så som du önskade till dig.”

Och hon böjde sig fram emot mig, och jag såg att hennes ansikte var hvitt och utan skiftande lif, och jag hörde hennes röst, som var skuggan af en hviskning, och ej en lefvandes röst.

Hennes dräkt, som äfven var hvit, bar spetsar och blommor liknande de spetsar och blommor, med hvilka man smyckar de dödas svepningskläder, och hvarken nattens regn eller vägar-nas smuts hade fläckt eller fuktat densamma eller berört hennes nakna fötter, som blekt stucko fram under de vida vecken.

Och jag frågade skälfvande:

“Hvarför kommer du till mig?” — och hon svarade:

“Liksom vi förra året och de två föregående åren firat denna natt tillsammans, hvilken är natten till min födelsedag, med blommor och vin, så ville jag äfven nu — därför kom jag till dig. Så länge ljusen brinna vill jag vara hos dig och du skall lägga fram den hvita duken och ställa fram de bleka astrarna i smala, höga vaser af silfver, du skall taga det röda vinet, hvars färg är som rödt lefvande blod, och hvars doft är som doften af österns kryddor, du skall därmed fylla glaset, hvilka fasetter så ofta fasthållit månens ljus, och liksom förr skall du sitta vid min sida och tala de ord, som jag älskar att höra.”

Och med sin smala hand, hvars fingrar voro stela af köld, fattade hon min hand, och öfver hennes mun flög ett leende, sådant, som jag aldrig förut sett det hos någon lefvande man eller kvinna.

Och jag bredde ut den hvita duken öfver den svarta ebenholtsskifvan, och dolde den dödsbleka spegelbilden af mitt ansikte, jag ställde fram det röda vinet, glaset och vaserna af silfver, och under alla dessa mina rörelser skakade mina händer. Och hennes ögon, hvilka lefde af fladdret från de ännu fladdrande vaxljusen, sågo långt ut mot något, som jag ej kunde se, och hvilket var doldt bakom nattens och tidens och rummets verklighet.

Men jag sade:

“Jag har inga blommor — i parken finnes hvarken ros eller lilja ej heller de blommor du önskar, många dagar har jag genomvandrat den, sökande, men öfverallt växer endast det torra smutsgröna gräset, de våta svamparna och de blomlösa tistlarna.”

Då lyfte hon sin hand ut mot parken, öfver hvilken himlen nu svagt upplystes af några få askgrå stjärnor, och hon sade:

“Öppna fönstrens hakar och sträck ut din hand och du skall finna de blommor jag önskar.”

Och jag öppnade fönstrens tunga hakar och sträckte ut min hand — se, under mig blommade ett fång af blekgula och hvita astrar, som jag aldrig förut lagt märke till, men som jag nu varsamt bröt i tre buketter, hvilka fyllde de tre vaserna af silfver på vårt bord.

Och jag nämnde intet, vare sig om hennes

sällsamma dräkt, de nakna oberörda fötterna, myrtenkransen kring hennes konstfullt upplagda hår eller blommorna, som sutto instuckna i veckens spetsar, ej heller något om hennes händers köld och blekhet — jag drack och talade med henne, så som jag alltid förut brukat, min röst blef varm af kärlek, ömt strök jag hennes hår och tackade henne för att hon kommit, och jag kysste hennes mun, som var kall och hvars smak var bitter som salt.

Så sutto vi länge och samtalade om sådana ting, som älskande hviska i hvarandras öron, vi talade ej om det förflyttna, icke heller om det tillkommande, den närvarande stunden skänkte oss sin fullhet af känslor och ord, lyckligt och förtroligt hvilade vi mot hvarandra, och så småningom tyckte jag mig märka, hur en svagrodnad lik skuggan af en röd sky steg upp på hennes bleka, infallna kinder.

Hennes röst var dock fortfarande tonlös och hviskande, och hennes leende var dock fortfarande utan lefvande glädje, själf talade jag lågt, så som man talar hos en död, och ljudlöst lyfte vi glaset mot hvarandra.

Hur länge denna ensamma fest varade vet jag ej, men när ljusen ett för ett började slockna i sina runda behållare slocknade äfven ljuset i hennes ögon, hennes drag, som förut burit ett lugnt och stilla uttryck, blefvo oroliga, och när den sista lågan fräsande höll på att brinna ner i den sista behållaren, gled hennes ansikte hvitt och med stirrande ögonhålur in i mörkret och försvann. Jag förnam ej mera närheten eller beröringen af hennes kropp, en matthet, som den man erfar efter en åderlätning kom plötsligen öfver mig, jag lät viljelöst, som en drucken, hufvudet falla ner mot bordets kant, det sista ljud jag hörde denna natt var blott en snyftning oändligt långt, långt borta ifrån.

En blek och fuktig morgonsol väckte mig upp ur min sömn, framför mig vissnade astrarna i vaserna, som jag glömt att fylla med vatten, mitt halftömda glas låg kullstjälp öfver bordduken och vinet hade runnit ut och bildade en fläck mörk som stelnadt blod på det hvita linnet. Bredvid stod hennes glas, tomt, med en enda lysande droppe i bottens spets. Men själf var hon borta och intet spår var att upptäcka öfver den väg hon gått, de kuddar hon hvilat på visade ingen fördjupning från hennes kropp och glasets kant syntes aldrig hafva blifvit berörd af hennes läppar.

Nattens tilldragelse stod dock klart och tydligt för min erinring och jag beslöt, gripen af en hemlig längtan och oro, redan samma morgon lämna mitt ensamna hus och resa in till staden, där hon bodde.

Och när jag kom in till staden och hastigt skyndade genom de folktomma, tysta gatorna, kände jag åter blodet strömma friskt genom mina ådror och min gång var lätt, när jag nådde porten till hennes hus.

Den gamle portvakten, som öppnade, sade mig med detsamma allt.

Hon var död.

För två dagar sedan begrofs hon under de mörka cypresserna utanför staden, i den trädgård, där aldrig lifvets fåglar sjunga sina sånger.

I min smärtsamma förtviflan tänkte jag ej strax på att hon för blott några timmar sedan hade suttit hos mig och druckit af mitt vin och lutat sitt hufvud mot mitt, men det slog mig plötsligen med isande fasa: jag har kysst en döds läppar, hvilat i en döds famn.

Men mannen, som såg min sorg, tog mig vid handen och förde mig ut genom den tysta staden till den plats, där cypresserna susade öfver hennes graf, och jag befallde honom att gräfvu undan den jord, som dolde kistan.

Och han tog en spade och gräfde undan jorden och de blommor som blifvit lagda därpå, tills kistan låg blottad och bar i det grå morgonljuset.

Och när jag såg det svarta trä, som för alltid var ämnadt att gömma min älskades bild för mina blickar, befallde jag honom att äfven afskrufva locket, så att jag för en sista gång måtte få skåda in i de drag, som varit mig kärare och dyrbarare än allt på jorden.

Och han gjorde som jag befallde honom. Skrufvarna lossnade under hans händer och varsamt upplyfte han den florbehängda tunga kistans lock.

Och hon låg där, min älskade, belyst af det tidiga grå ljuset, i den dräkt, som jag sist hade sett henne bära, ett lyckligt leende hvilade öfver hennes unga ansikte, och när jag bittert gråtande böjde mig ned för att kyssa hennes läppar, förnam jag på hennes mun den ännu friska doften af det vin vi för sista gången druckit tillsammans.

Spalten om böckerna.

JDUNS BOKLISTA upptar *hädanefter tillarna på samtliga insända nyutkomna böcker. De arbeten, som dessutom önskas granskade af våra fackannälare (för skönlitteratur friherrinnan Marika Stjernstedt m. fl., för ungdomslitteratur seminarieadjunkten Marie Louise Gagner), böra tillställas redaktionen i tvenne exemplar.*

FÖR MIG står *Drömlandet* af Henning Berger utan tvifvel som författarens bästa bok hittills. Icke så att den skulle uppenbara några nya, oväntade sidor af hans konstnärskap; den har ingenting af experiment, den har ingen oro; den visar lugnt, färdigt, bredt — endast emellanåt alltför bredt — det väsentliga af hvad som gjort hans namn och som kommer att bära det öfver den alltför snara glömskan. Den är en bekräftelse, ett resultat, alltså en vederhäftig seger — som ej hindrar eventuella andra segrar att följa, naturligtvis!

Drömlandet är en stockholmsnovell, och parallellt med eller inom stockholmsskildringen får läsaren följa utvecklingen af en ynglings drömvärld, således här det moment, som gifvit boken dess titel. Tiden är 1880-talet, utan den minsta politiska färgning för öfrigt, och då det ju blifvit en vana att kalla Bergers konst för skicklig fotograferingskonst, ligger det nära till hands att säga, att denna bok öfver sig har hela charmen af gulnande fotografier i ett gammalt album.

I synnerhet vyerna. Ty människoskildrare i egentlig mening är och blir väl Berger aldrig. När han återger en viss rörelse, kan den förefalla godtycklig, och han stannar för öfrigt icke själf gärna vid känslolifvet. Människorna äro 'staffage i hans landskap, de rörliga, roliga, karaktäristiska, till löje eller till en flyktig sentimentalitet lockande figurerna i hans scenerier — där ha vi dem. I Drömlandet äro de ett helt galleri och tecknade med den största åskådlighet i några repliker, ett par drag. Men det är dock själfva Stockholm, dess luft, dess gator och perspektiv sådana de icke riktigt äro mer, dess allmänna aspekt och stämning för tjugu, tjugufem år sedan, detta något, som ger en stad dess a i r, »summan af kardemumman» — det är dock detta, som skall göra Drömlandet till en bestående bok, icke endast skönlitterärt, utan rent historiskt, som dokument, kultur och miljöskiss, trovärdig in i minsta detalj (dråpliga sådana finnas i mångfald!) och underhållande som dock till sist endast de verkligt välskrifna böckerna lyckas bli.

Hvarje husmoder Barngarderoben Hvarje sömmerska likaså.

bör prenumerera på

Pris för helt år 3 kr.; halft år kr. 1:60
Lösnummer 30 öre.

12 häften årligen.

I motsats till den ekonom, som spar det bästa till sist, tycker jag för min del om att få nämna de goda böckerna först! Bland den novellistik jag för veckan har att anmäla bör alltså *Fulvia* af *Ernst Lundquist* rättvisligen komma i begynnelsen. Jag vet ej om man skall kalla dessa noveller gammaldags — jag har sett det göras — säkert är, att de på intet vis verka föråldrade. De äro inga psykologiska noveller — hvilka i så fall skulle representera det moderna. De äro helt enkelt yttre skildringar af lifsförlopp eller mer tillfälliga äfventyr, alla förlagda till Italien, och deras bästa egenskap är, att de verkligen roa läsaren. De ha en lätt stil, en angenäm humor, en vänlig hållning. Jag vill till alla dem, som önska sig lektyr, hvilken icke förargar dem och icke upprör dem, rekommendera dessa *Lundquists* noveller framför bra mycket annat, som också går under rubriken lättläst.

Jag har ett par andra novellböcker här, *Artur Möller: Nutidsmän* och *Nils Wilhelm Lundh: Stora barn*, och jag tar dem då i samma drag, utan att för öfrigt söka jämförelsepunkter. De *Lundhska* novellerna äro på samma sätt formlösa, romantiska, nästan barnsligt älskvärda som föregående saker jag läst af honom. De beteckna intet framåtgående och heller ingen tillbakagång, om jag också minnes betydligt bättre sidor af hans hand. De handla om fiskargubbar, om fattiga och snälla gummor, om rörande och fnoskiga herdar, om en liten sjuk gosse (en af de vackraste) o. s. v. — *Artur Möller* har en åtskilligt mer tuktad och säker stil, men det är sant, jag skulle ju icke jämföra! De elfva historierna i *Nutidsmän* äro dock icke något tungt vägande litterärt bagage, trots denna bestämde formtalang. Utom i den första, *Kvarteret Framtiden*, som i sin behärskade bitterhet är mycket lyckligt genomförd, samt den sista, *Också en nykterhetspredikan*, som är verkligt rolig, finner man icke så synnerligen mycket att minnas. Gemytet är tunt, uppfinningen en smula affekterad. När tonen blir torr, gärna litet ironisk, kommer författaren som bäst på sin egen gata — åtminstone förefaller det mig så. Där har han sin egen fysiologi; man minnes den från förut och återser den gärna.

Men hvad är meningen med *Annie Åkerhielm: "Riktiga människor"*? Man minnes också från förut *Annie Åkerhielm*, då *Quiding*, och behåller intrycket af litet ungdomligt påstående, betydligt ytliga, men verkligt flott skrifna romaner. Där kan bli något af, tänkte man; det kommer väl! Det är icke i vår tid så värst svårt att skriva medelgoda böcker, och om man därtill har en utpräglad och en strängt konservativ samhällsåskådning, kan man alltid räkna på publik. Allvarsamt sagdt, ingen ställer sig osympatiskt till den, som ärligt vill något och drifver en sats. Men det är ogeneradt, när man skrifvit en bok som *Riktiga människor*, att vilja få den accepterad som riktig skönlitteratur. Den betecknar för mig genom sin sammanhangslöshet och sin rent förbluffande naivitet en afsevärd tillbakagång från de tidigare böcker af författarinnan jag haft äran läsa.

Den mest »riktiga» af författarinnans »riktiga människor» är en skånsk greffe — det kan ej gå af för mindre! Denne ädle man afger själf definitionen på arten. Han medger att det icke är så lätt. »Det är omöjligt att förklara det för dem, som inte äro det själfva.» (11) Och så kommer en dock ganska enkel predikan, af hvilken vi finna, att de riktiga människorna äro allt hederligt och reellt och sanningsälskande folk i världen —

kort och godt, godt och väl. Bara det, tänker man; det kunde vi alla hittat på själfva. Och vi äro goda och glada och tro att romanen alljämt skall bli ett litet osammanhängande pladder om familjen *Blix* och greffen och några till. Men då märka vi småningom, att den enkla predikan var bara en list af den sluga författarinnan och att hennes bok — genom gyttret af ansatser, som icke fullföljas till slut, af familjetilldragelser, onda och goda, af små intriger och s. k. tankeutbyten, samt slutligen af strejk på greffens gods och strejkbryteri, öfverfall och dråp (de stora projektilerna komma till sist!) — att hennes bok, säger jag, vill visa ingenting mindre än att, hör, riktiga människor inte kunna tillhöra den politiska vänstern! Pang! Och kunna de det, till en tid, som en förvillelse, af en tillfällighet, så veta de i alla fall att en dag ångra sig och erkänna misstaget; ty det — så slutar boken — »det kunna bara riktiga människor.» Amen.

Hvad ge ni mig för den? Anno 1909. Emellertid, jag tviflar ej på att boken blir läst och möjligen äfven gör lycka, ty smaken är ju så olika — och till och med den dåliga smaken!

Skönt att ofvanpå detta få öfvergå till något därifrån så vidt och fjärran skildt som *Anders Österling: Bäckhästen*, skånst skåspel i fyra upptåg, ett litet helt och hållet förtjusande lyriskt spel från en midsommarnatt på slätten. *Bäckhästen* är en legendarisk figur likt *Näcken*; han benämnes också *Bäckamannen* — hvilket jag, i förbigående sagdt, finner mera lyckadt. Kring honom, en styfsint bonde, som han till straff för uppstodighet dömer att irra den ljusa natten lång, vettskrämd af dess under och mystik, samt kring bondens dotter och hennes käraste, knyter sig hufvudsakligen dikten. Själfva fabeln är dock af underordnad betydelse. Som alltid hos *Österling* är det äfven här den fördjupade och starkt fantastiska naturkänslan, som kommer honom att forma de vackraste stroferna. Jag tänker man kan profetera succés för *Bäckhästen* bland dem, som intressera sig för lyrisk diktning.

Ett par andra versböcker: *Låt* af *August Grönberg* och *Dalbolåtar* af *Viktor Myrén* kan man förbigå med tystnad. Den vitsige recensenten skulle kunna roa sig med att tillropa: låt bli! Jag nöjer mig med att tänka, att den som vill dikta, den diktar. Men hvarför trycka allt?

Slutligen ber jag få påpeka *En brygga öfver hafvet* af *Peter Norden* (*P. G. Norberg*), skildringar om Amerika och Amerikas svenskar, som är aktuell i dessa emigrationsfrågans dagar och dessutom en, som det tyckes, saklig och — det kan hvar och en öfvertyga sig om — synnerligen sympatisk och klar utredning af en hel del förhållanden mellan oss och våra syskon på andra sidan hafvet.

MARIKA STJERNSTEDT.

ALDRIG FÖRR har frågan om rusdrycksförbud varit så brännande i vårt land som nu. Hvarje riksdag behandlar förslag om mer eller mindre genomgripande rusdryckslagstiftning, regeringen låter utreda frågan om det allmännas frigörande från rusdrycksinkomsterna och under en tid af omkring fem veckor under sommarens storstrejk fick vårt folk praktiskt pröfva ett partiellt rusdrycksförbud. Allting tyder på, att vi ryckt åtskilligt närmare det mål, som länge hägrat för nykterhetsvännerna — att påbörja genomförandet af ett permanent rusdrycksförbud — något hvarom det svenska folket genom den just nu pågående folkomröstningen också blir i tillfälle att opinera. Under sådana förhållanden är det för hvar och en, som icke liknöjdt ställer sig utom den stora samhällsfrågan, af betydelse att noggrant känna de förbudssystem, som i andra

länder tillämpas, och de resultat, som hittills vunnits af en långt gående rusdryckslagstiftning. Det land, som i detta afseende mer än något annat är ägnadt att gifva oss lärdomar, är Nord-Amerikas förenta stater. Ensamt under 1908 stängdes där genom förbudslagstiftning omkring 10,000 krogar och f. n. lefva omkring 10 miljoner människor i stater, som lagligen förbjuda all försäljning och tillverkning af rusdrycker, medan det tredubbla antalet eller 30 miljoner vistas å orter som tillämpa lokalt förbud. Vi äro nu i besittning af ett arbete, som torde fylla åtskilliga kraf på en fullständig och korrekt framställning af den amerikanska rörelsen, nämligen det i dagarne med sitt första häfte utkomna verket *Rusdrycksförbud, amerikanska studier* af redaktör *G. H. von Koch*, tillkommet på uppdrag af Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling.

Arbetet beräknas komma att omfatta 24 å 30 häften å 25 öre, och vi anbefalla det på det bästa till dem, som önska skapa sig en öfversikt öfver det betydelsefulla spörsmålet.

Svenska författare, deras lif och verksamhet skildrade för barn och ungdom i hem och skola af *Marie Louise Gagner*, lyder den fullständiga titeln på ett nyutkommet litet häfte, som förtjänar beaktas af alla ungdomsvänner. En dylik bok har nämligen länge varit ett önskemål för såväl hemmen som skolan, och förf. har på ett lyckligt sätt löst sin svåra uppgift att för ungdomen framställa våra stora författare så, att denna ungdom ej blott lär känna dem, utan ock lär att uppskatta och älska dem och vinner förståelse af det höga andliga värdet i deras gärning. Samlingen innehåller skildringar af *Selma Lagerlöf*, *Verner v. Heidenstam*, *Brik A. Karlfeldt*, *Viktor Rydberg*, *Carl Snoilsky* och *Pontus Wikner*. Den bärande entusiasmen i förening med ingående studium af resp. författare och en för den afsedda publiken lyckligt lämpad skildringskonst ger *M. L. Gagners* bok »Svenska författare» ett bestående värde.

Iduns boklista.

C. E. Fritzes Bokförlags-A.-B.:

I sanningens tecken; en byhistoria af *Märta Starnberg*. —

P. A. Norstedt & Söner:

Den underbara harpan; en saga om musik för stora barn af *Ruth Almén*. —

Wahlström & Widstrand:

Vid Mästarens fötter; ett urval betraktelser af *Natanael Beshov*. — Landtprästens sockenkrönika; af *Jenny Engelke*. — Den tysta elden; dikter af *Albert Henning*. — Storgårdsblomster; af *Karl Erik Forsslund*. 2:a uppl.

Hugo Geber:

Riktiga människor; roman af *Annie Åkerhielm*. — Guld; roman från spekulationsraseriets dagar af *Ulla Linder*. — Varmbadet; en ny metod för drifning af växter af professor *Hans Molisch*. — Ur en resandes anteckningar; af *Henrik Schück*. 3:e serien. — Rasförädling; af med. dr. *J. Rutgers*. Med företal af professor *Frey Svenson*. — Lilla fröken *Söderlund* m. fl. humoresker af *Dan*.

Albert Bonnier:

Drömlandet; en Stockholmsnovell af *Henning Berger*. — Vågarne: April af *Mariha Stjernstedt*. — Ett modernt äktenskap; af *Leonie Aminoff*. — Nutidsmän; elfva noveller af *Artur Möller*. — Tankar och bilder i religiösa ämnen; af *Bengt Aurelius*. —

A. B. Ljus:

Njals Saga; af *A. U. Bååth*. — Lélia; af *George Sand*. — Vårt straffsystem; af *Georg Stjernstedt*. —

Diverse förlag:

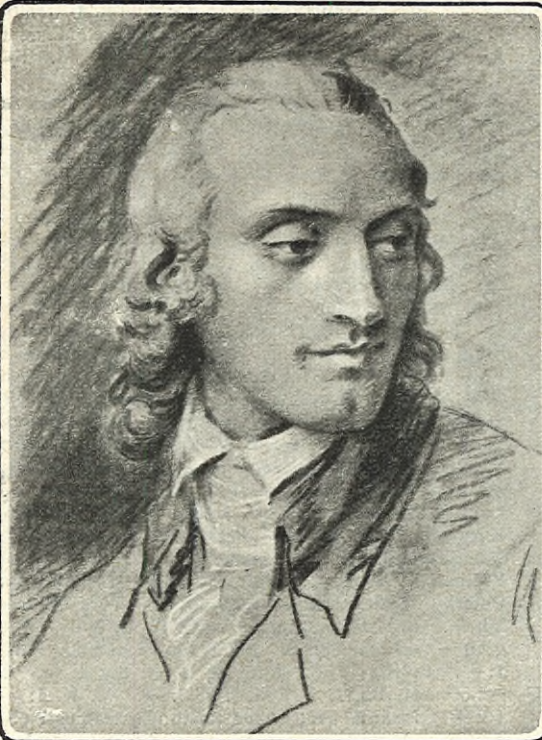
Wilhelm Billes förlag: Ombord på en jagare; en japansk sjöofficers dagbok. — Svenska nykterhetsförbundet: Rusdrycksförbud; amerikanska studier af *G. H. von Koch*. — Folkskolans barntidnings förlag: Svenska författare, deras lif o. verksamhet skildrade för barn o. ungdom i hem o. skola af *Marie Louise Gagner*. — Bröderna Lagerströms förlag: Mina vänners skugga. — Ivar Hægströms förlag: En icke socialists tankar om storstrejken o. några därmed sammanhängande frågor, af greffe *Eric von Rosen*. — Puritas förlag: Grottopojken från stenåldern; af *M. A. Mc Intyre*.

Uppgif lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Nör figur fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklänning 70 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellorin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till Mästare Samuelsgatan 43, Stockholm Iduns Mönsterafd.

FRIEDRICH VON SCHILLER

Från scenen och estraden

STORE SCHILLER, tacksamt ihågkommen från klassrummet, där ditt diktande geni första gången en vårdag trädde ynglingen till mötes i "Die Jungfrau von Orléans", medan lindarna knoppades ute på skolgården och aprilstormen bände i fönsterbågarna, du var bra mycket roligare än Lindmans algebra och flere andra skolboksgeneraler i kartong och cloth, ty du gaf något annat än regler och system, du släppte in äfventyr och sång midt i läxplugget och det du sjöng var bräddadt af ungt trots och helig entusiasm! Jag minns dig också från en liten landsortsteaters scen, minns dramat "Die Räuber" belyst af ett flackande rampljus och misshandladt af oförstående skådespelare, men likafullt härligt för gossesinnet.

Nu, 150 år efter din födelse, store diktare, har jag återsett "Rövvarbandet", din ungdoms af revoltens feber genomhettade skådespel, fylldt af det tjuguetåriga geniets titaniska styrka å den ena sidan och inte så få löjeväckande brister å den andra. Men dessa brister förutan

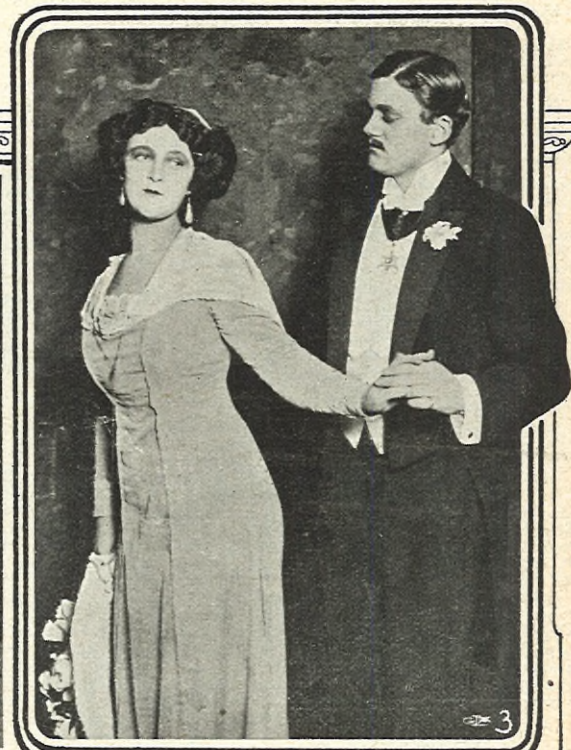
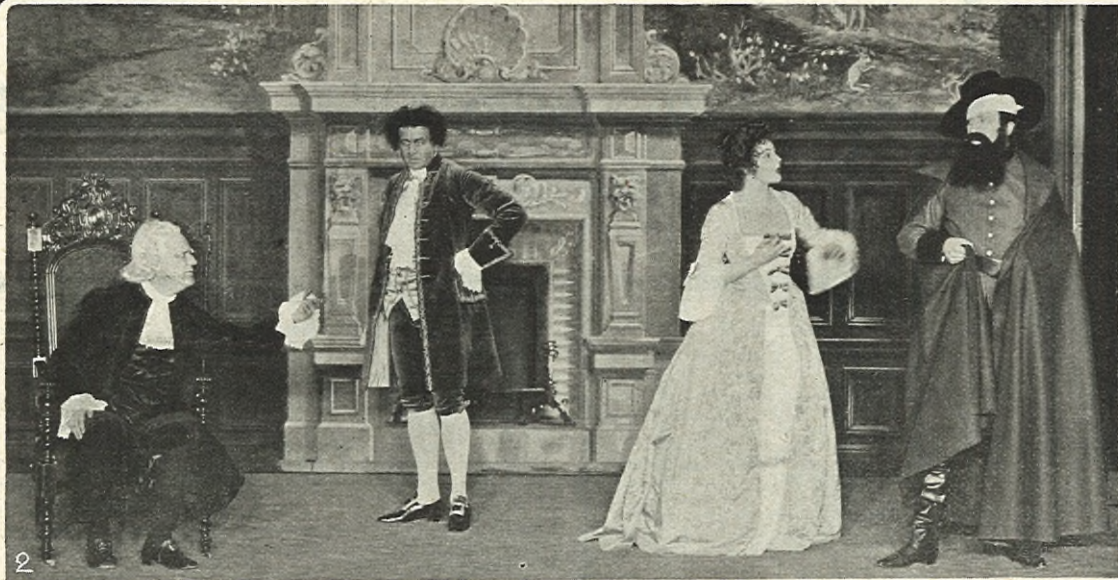
skulle dramat måhända icke vara den ungdomliga bekännelseskraft det är, ty det förefaller mig att endast mot deras bakgrund få trotset, harmen, hänförelsen för det dådrika och frihetsträngtande och den brinnande lusten till samhällskritik sin rätta resning och sin klang af stridslurar.

Svenska teaterns artister, vältränade som de äro i dagens nyktra dramatik, ha här satts på ett eldprof, hvilket kunnat utfalla illa, men blef motsatsen. Ty att utan vare sig tradition eller romantisk lynnesläggning ge sig i kast med dessa stortaliga rövarkavaljerer och hålla dem säkert balanserade på gränslinjen mellan det sublima och det löjlige, är onekligen bra gjort. Frans Moors representant, hr Klintberg, har ått den skurkaktige grefvesonen förlänat något mefistofeliskt, som är af öfvertygande verkan. Som Carl Moor besitter hr Svennberg onekligen figurens pondus i fullt mått och spelet har bredd och kraft, äfven om konstnärens reflekterande kynne hindrar hjältenaiviteten att lysa igenom som den borde. Öfriga roller tolkas förtjänstfullt af hrr Gustaf Ranft, Bäckström, Fröberg, Johanson, fru A. Torssell m. fl.

Operett-teatern var i lördags färdig med ett nytt program, "Bykomtesse", en wieneroperett, hvars handling rör sig om en prins, som söker ett föremål för sin kärlek och finner det bland Tyroleralperna i form af en ung malarinna, hvilken, efter att ha uppträdt inkognito, vid lämplig tidpunkt afslöjar sig som prinsessa.

Den betänkligt magra texten försvagas ytterligare af bristen på komik och öfverflödet på longörer. Musiken, hvars upphofsman heter R. Danziger, står däremot på ett ganska högt plan. Den har med sina omsorgsfullt utarbetade körer, sitt vackra valmotiv, sina arior m. m. en anstrykning af opera-comique.

Bykomtessens vokalt tacksamma roll utföres af fru Hilma Mattson-Nyström, som på det hela taget sjunger bra, ehuru det vore till fördel, om hon undveke att skrika ut höjdonerna. Apparitionen är förträfflig. Herr Ottoson bemödar sig att ått prinsens roll ge en ungdomlig och käck färgläggning, och det vore orätt att fränkänna honom goda ansatser. Det glada elementet företrädes af fröken Edström, hvars tyrolerslicka är en frisk och vackert sjungande

"Rövvarbandet" på Svenska teatern. 1. Skogsscenen. Längst till vänster Carl Moor (hr Svennberg) talande till rövvarskaran. Längst till höger patern (hr Bäckström). 2. Scen ur andra akten. Grefve Maximilian Moor (hr Gustaf Ranft), Frans Moor (hr Klintberg), Amalia von Edelreich (fru A. Torssell) och Hermann (hr Fröberg). 3. "Bykomtesse" på Operett-teatern. Carl Emanuel och prinsessan Flori (hr Ottoson och fru Hilma Mattson-Nyström). 1 o. 2. Atelier Jæger foto. 3. A. Blomberg foto.

uppenbarelse och hvars muntra humör lyser upp scenen. Eljes är det som sagdt tunnadt med roligheter, oaktadt hr Textorius i en giktbruten och galant öfverhofmästares skepnad försöker upphjälpa librettisternas skralla humor. Operetten är vackert uppsatt och de inlagda dansnumren af god effekt.

En obekant utländsk pianist, som helt stilla kommer till Stockholm och konserterar, kan ej påräkna någon stor publik, då han introducerar sig. Herr Ignaz Friedmann fick också i måndags ge sin Liszt-afton inför en helt liten åhörarkrets. Hans pianistiska egenskaper tycktes förnämligast bestå i en duktig anslagskraft och en pärlande teknik. Programmet med sonat i H-moll, tre små etyder, ett valse-impromptu, Erlkönigtranskriptionen och Don Juan-fantasiens spelades också tekniskt lysande.

Liszt är dock näppeligen inom pianolitteraturen den tondiktare, som talar till känslan; hans musik är ett tonfyrverkeri, som njutes snabbt och glömmes med den sista knall-effekten.

Men hr F. förstår utmärkt att bränna af fyrverkeriet. Hvad han förmår af temperamentsfullt pianospel kan däremot först bli uppenbaradt med ett annat program, där de virtuosa bländverken få vika för den djupare kända och gestaltade musiken.

ARIEL.

Till kamp mot svälten!

STRANG OCH OFÖRBEREDD har vintern kommit och samtidigt har nöden gjort sig starkare påmint än förut. Slummen t. ex. har meddelat oss, att man där är öfverlupen med böner om bränsle och varma kläder, och man har därjör fått tillgripa resurser, som man hoppats kunna spara till julen. Vi uppmana därför våra läsare på det varmaste att komma ihåg Iduns insamling.

Trpt. fr. föreg. n:r kr. 5,293: 86

Landtbor, Smålands Burseryd, 10:— Lilla Inga, Växjö, 15:— H. Ericsson, Backe, 22:75. Lista 139, Ramsle, (Hilda Beerman 5:— Helga Engström 2:— Rudolf Back 1:— Hanna Nydahl 1:— Sörm 1:— Karl Norlander 2:— R. F. 1:— Anna Svanström 2:— Helga Bäcklund 2:— Edith Norlander, 2:— Sara Wallmark 2:— Ester Bäcklund 1:— Gunborg Bostedt 1:— Mildrid Silén 1:— Anna Lundberg 1:25. Elvira Johansson 1:— Martha Enqvist 1:— H. K. B. Beerman 1:— Elsa 1:— Mia Åslund —:75.) = 30:— Skolbarn, Silfvergrufvan, 1:25. —, Silfvergrufvan, 3:— Margaretaskolan, Kommendörsg. 130:— E-r, Hesselholm, 2:— A. H. B. K. Löberöd, 9:50. Inga Hollander, Filipstad, 10:— — Amerika, 25:— E. Linell, Worcester, 8:02. Elementarläroverk för flickor, Växjö, 27:15, lista 130 Lista 127, Alfta, (John Ågren, 5:— P. Erson 1:— Onämnd —:75. —:50. J. Ternström, 5:— Per Olson 5:— Per Person 2:— Onämnd 1:— Onämnd 5:— Systrarna Anderson 5:— Otto Person 2:—) = 32:25. Lista 15, Hrn 5:— H. B. 2:— Hilda Hnd 5:— = 12:— Lista 149,

Ljusdal, (E. W—n 1:— C. L. —:50. —e —:50. E. E. 2:—) = 4:— Fru Pålhammar, Åkersbo, 3:— Hedvig A—n — 25:— Landsmaninna, Kristiania, 2:— Ida Fehrling, Sjögård, Borgå, 14:30. Hälsingeflicka — 20:— Gust. Larson, Holycke, Mass. U. S. A., 50:— Lista 31, Lerberget, (N. M. Sjösten 1:— Selma Person 1:— Jarl Anderson 1:— Nils Bernhard 1:— Edvin Karlsson 1:— Karl Anderson 1:— J. A. Bengtson 1:— K. S. Nilson 2:— Persis, Maja & Elsa 6:— Okänd 5:— P. B. 4:— A. P. Carlson 1:— Fru Olsson —:50. Elv. Pålson 3:— Elin Anderson 2:— P. On. 2:— Onämnd 2:— Kalie 2:— Okänd 5:— N. Hammarlund 1:— Till min nästa 7:50.) = 50:— A. & W. R., London, 22:67. Fr. Anna Francke, West. Nutley U. S. A., 18:— Fru Nowlan, Brooklyn U. S. A., 18:59. Aina & hennes syskon, Sthlm, 10:— Fru Backlund, Stenkivsta, 2:— Elin Lj—n, Härnösand 1:— Malin Bäckgren, Elmhult, 3:— Hedvig Hamilton, Djursholm, 5:— Komminister C. A. Fredholm, Delsbo, 5:— Lisa & Olof Andrén, Järna gård, Dunker, 5:— K. Nilson, Slussg. 22, Upsala, 5:— Nanny & Teckla, Östersund, 12:— U. B., Kalmars, 5:— Elov Wigander, Reymyre, 15:— I. Tenger, Näs, 20:— O. W., Ludköping, 10:— S. L. 10:— — i —, Lidköping, 10:— H. Lindahl, Ringarum, 25:20. Hvita Bandet gm. Amanda Karlson, Varö, 64:25. Från fem lyckliga syskon i Östergötland, 20:— Lista 151 Ins. gm. frkn Jenny Fröman, Likenäs 22:30. Lista 134 (Lisa Warfvinge Österby bruk, Dannemora, 20:— Tyra Warfvinge 20:— Elsa & Sven 10:— O. A. E. 3:— O. Hillgren —:50.) = 53:50. Lista 156 (Onämnd, Filipstad, 1:— F. K:s 1:50. Ega 1:— E. S:v 1:— T. H. —:50. H. B. 2:— M. Bg. 2:— M. K. 1:—) = 10:— Insaml. gen. fröken Rosin, Centralpostk., Sthlm, 46:— Insamladt genom mrs Torgny Andersson. Ceresco, Nebr. U. S. A., 100:37. Summa Kr. 6,318:96.

Finast i smak och näringsrikast äro

VÄRGÅRDA
(Kongl. Hofleverantör)

Hafregryn e Hafremjöl

PARETER.

Värgårda Proton-Hafremjöl!

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 21—27 NOV., 1909.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; halstrad gädda med skiradt smör och potatis; mjölk; kaffe eller te med hafrekäx. Middag: Sparrispuré; stekt spädgris med syltade tomater och salladslingon; äppelsoufflé med vispad grädda.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; ägggröra med hackad rökt sill; mjölk, kaffe eller te. Middag: Grilljeradt buljongskött med potatispuré; blåbärsoppa med klimp.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; kall spädgris (rester från söndag) med rödbetor och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kastanje-puré; stekt hvitling med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kokt sill med smör och ägg samt potatis; kaffe eller te. Middag: Pudding af käl och sidfläsk med brun sky, sas; gräddkaka med sylt.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalfsylta med rödbetor; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Lammbringa, med curry och ris; äppelmos med gelatin och vispad grädda.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; halstrad makrill med skiradt smör och potatis; mjölk, kaffe eller te. Middag: Köttfärs med stufvade salta turska bönor; mondamin-kram med saftsås.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på får (rester från torsdag) med konserverade ärtor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorf med romos; tapiokavälling.

RECEPT:

Spädgris (f. 6 pers.). 1/2 spädgris (omkr. 2 kg.). 1 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 lit. buljong eller vatten.

Beredning: Grisen tvättas med en duk doppad i hett vatten, och gnides in och utvändigt med kryddorna. Två msk. af smöret brynas i en långpanna, grisen läggas och brynes vackert på båda sidor. Den får därefter steka med svälsidan upp omkr. 2 tim. Under stekningen gnides svälten ofta med resten af smöret inlagdt i en linnelapp, den blir därigenom mör och vacker i färgen. Mot slutet af stekningen tillsättes buljongen. Grisen skäres, upplägges på varmt serveringsfat och garneras med äppelmos och katrinplommon eller syltade tomater och persilja. Såsen silas, skummas och serveras som sky, den kan och afredas med litet mjöl, samt afsmakas med citronsaft.

Äppelsoufflé (f. 6 pers.). 1 kg. äpplen, 5 ägg, 150 gr. strösocker, skal och saft af 1/2 citron. Till formen: 1/2 msk. smör (10 gram). Beredning: Äpplena sköljas väl och torkas. De stekas därefter i stekpanna i ugnen och passeras. Äggulorna och sockret röras i 20 min., hvarefter det väl afsvalnade äppelmoset, det rigna citronsaftet och citronsaften iblandas. Sist nedröras försiktigt de till hårdt skum slagna äggwhitorna. Massan hälls i smord pajform och insättes i svag ugnsvärme att gräddas omkr. 45 min. Soufflén serveras (genast den tages ur ugnen) med vispad grädda.

Kastanje-puré (f. 6 pers.). 375 gr. kastanjer, vatten, 1 1/2 lit. buljong, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 1 msk. mjöl, 1 msk. salt (socker), 1—2 msk. scherry. Beredning: Kastanjerna läggas 5—10 min. i kokande vatten, upptagas, skalas och den inre brunan borttages. De påsätts därefter i kallt vatten, 1 msk. smör och 1/2 msk. salt tillsätts, och kastanjerna få långsamt koka 10 min., hvarefter de passeras. Smör och mjöl sammanfräses, purén tillsättes jämte buljongen, litet i sänder, och soppan får koka 10 min., hvarefter den skummas väl och afsmakas med kryddorna och scherry. Purén serveras med ostsmörgåsar eller rostadt bröd.

Stekt hvitling (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. hvitling, 1 1/2 msk. salt, 1 tsk. ättika. Till panning: 2 msk. hvetemjöl, 1 ägg, 1/2 kkp. stötta skorpor. Till stekning: 1/2 kg. flottyr. Beredning: Hvitlingen renas, sköljes väl och torkas. Fisken skäres i filer, ryggbenet samt skinnets och alla småten borttagas. Filererna ingnidas med salt och ättika och få ligga omkr. 1 tim. De torkas därefter med en fiskhandduk, doppas i mjöl, därefter i ägg och sist i de stötta skorpor. Flottyrerna upphettas i en långpanna, tills den är rykande het, filererna läggas och kokas vackert bruna och sprida. Fisken bör serveras genast den är kokad, annars blir den seg.

Pudding af käl med sidfläsk (f. 6 pers.). 1 kg. magert, rimsaltadt sidfläsk, 4 ägg, 1/2 lit. vatten, 1 medelstort hvitkålshufvud, vatten, salt. Beredning: Fläsket påsättes i

Teaterväskor . . fr. kr. 2.75

Solfjädrar 4.50

Teaterschalar & Hufvor

Nyheter i Blommar för Klädningar

Spetsblusar . . . fr. Kr. 4.50

Siden-underkjolar alla färger af prima taftt . . . Kr. 18.50

Aftonkappor . . fr. „ 34.—

AKT.-BOL. NORDISKA KOMPANIET, STUREPLAN, STOCKHOLM.

kallt vatten och får koka 1/2 tim. Kålshufvudets yttre blad borttagas, de öfriga lossas från stocken och skäras i grofva strimler. Vattnet kokas upp med litet salt, kålen läggas och får koka 5 min. utan lock, hvarefter den upplägges på sikt, så att vattnet får väl afrinna. Fläsket skäres i skivor och spadet afsmakas. I en puddingform med lock lägges kålen och fläsket hvarvis, hvarefter 1/2 lit. af spadet påhälls. Locket pålägges och puddingen får koka i vattenbad omkr. 2 tim. Anrättningen serveras med brun skysås.

Gräddkaka (f. 6 pers.). 4 söt- och 2 bittermandlar, 4 ägg, 1/2 lit. tjock, söt eller sur grädda, 40 gr. socker, 1/2 dcl. torrt hvetemjöl. Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skällas och drifves genom mandelkvarn. Äggulorna röras med sockret 1/4 tim. Grädden slås till hårdt skum och nedröres i äggmassan tillika med mandeln och hvetemjöllet. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggwhitorna. Massan hälls i en smord och brödbestörd form och insättes att gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 1/2 tim. Den serveras genast med sylt.

Hachis på får (f. 6 pers.). 1 kg. benfri fårstek (rester), 1 msk. fint hackad portugisisk lök, 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, 4 dcl. buljong kokt på stekbenen, peppar, salt, 1 äggula, 1 dcl. tjock grädda. Beredning: Köttet skäres i fina tärningar. Löken fräses i smöret, hvarefter mjölet iröres och buljongen jämte

kryddorna tillsätts. Såsen får därefter under rörning koka i 10 min., hvarefter köttet läggas. Stufningen afredes med den uppvispade äggulan och grädden och får därefter sjuda samt upplägges på varmt serveringsfat och garneras med förlorade ägg.

Tapiokavälling (f. 6 pers.). 1 dcl. tapiokagrön, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 liter oskummad mjölk, salt, socker. Beredning: Grynen sköljas i kallt vatten. Smöret smältes i en kastrull, mjölkten påhälls och får koka upp, hvarefter grynen tillsätts och vällingen får koka under rörning omkr. 20 min. Den afsmakas med kryddorna och serveras genast.

Lytets börda.

Berättelse af Hjalmar Höglund.

Belönad med hedersnämmande vid Iduns romanpristäffing 1908.

(Forts. fr. nr 46.)

MIN MÅLNING har jag naturligtvis för länge sedan nödgats upphöra med. Det var en gammal kär dröm, som därmed jordades för mig, och det var ej utan, att jag icke var nära att sörja mig till döds vid begravningen. Att lägga händerna i kors och helt öfverlämna mig åt sysslolösheten, det strider dock för mycket mot min natur, för att jag godvilligt skulle göra det. Den gamla skildrarenhågen kan jag icke heller helt och hållet släppa ifrån mig, och därför har jag tagit fatt i den igen och söker ge den sysselsättning medels pennan, ty pennan kräver nämligen icke så stark syn som penseln. Jag har bundit ihop ett par böcker till ett häfte, som jag kallar 'kladd', och hur jag skrifer i denna kladd, om det blir radrätt och snyggt, det gör alldeles detsamma, bara det blir läsligt, och på det sättet kan det ju gå. Hur det sedan skall gå med renskrifningen, det blir en annan sak, men då får jag väl anlita min skrifvana hustrus hjälp.

Ja, hvad säger du om det, att jag slagit mig på att bli författare och börjat en bok? Det är kanske något nytt inom blindvärlden, eller hur? Men känslan och tanken har jag ju kvar i ogrumladt skick och minnen och erfarenhet har jag ju också kvar från en gången tid, och det är allt detta jag nu vill ordna till ett helt och söka göra njutbart äfven för andra. Om jag sedan lyckas få förläggare för boken, det blir en annan fråga, men jag vill hoppas det och jag önskar det riktigt innerligt, ty därigenom skulle jag ju kunna säga, att jag förtjänat mitt lefvebröd äfven under denna hem-sökelsens tid, och det vore en läkande salva för min knäckta själfkänsla. Du skall nämligen veta, att jag har svårt att komma till rätta med den tanken, att jag blifvit blind. Min blindhet kräver ovillkorligen också ett verksamhetsfält, och jag vill försöka att åtminstone tills vidare förlägga det inom författeriet.

Min hustru varnar mig och ber mig enträget låta bli, ty mitt myckna skrivande påskyndar endast den totala blindheten, påstår hon. Däri har hon otvifvelaktigt rätt, men jag har icke längre någon tid att förspilla; jag får som den late brådst till kvällen, och min skymning är redan långt skriden. Jag ber vår Herre endast om så långt anstånd, att jag hinner få min bok färdig. Den vill jag lägga som slutstycke på denna min lefnadsperiod, som en milsten på glasskärfvans väg. Sedan kommer något annat.

En annan sak vill jag i förbigående påpeka för dig.

Hvad som mest af allt plågar mig, det är min tilltagande ljusskygghet. Förr kände jag mig bländad endast af starkt solljus, men nu är förhållandet detsamma äfven med vanlig dager, ja till och med med gråmulen dager. Om jag i dagsljusbelysning står ute under bar himmel, så ser jag ingenting. Alltsammans flyter ihop i ett hvitt, obehagligt och irriterande bländsken, hvori alla föremål försvinna som i en hvit dimma. Samma är förhållandet, om jag inne i ett rum står vänd mot fönstret eller om ett lamp- eller ljussken faller mig i ögonen: jag ser ingenting. Om jag i en sådan pinsam ställning tilltalas af en främmande eller tvingas af omständigheterna att t. ex. hälsa eller servera mig vid ett bord, så känner jag mig djupt olycklig. Jag står där rent som lamslagen till både tanke och handling, som en fullkomlig idiot, och jag skulle känna mig vida säkrare och mera mig själf till både tanke och skick, om djupt mörker i stället rådde omkring mig. Om jag däremot står med ryggen vänd mot

ljuset och har mörka väggar på de öfriga sidorna, så ser jag ganska bra, och när jag sitter vid mitt skrifbord och får efter behag moderera belysningen, så att den endast från en punkt faller öfver papperet, då reder jag mig skapligt nog med skrifningen. Men det där kunna andra inte fatta, knappast ens en läkare, och de som se mig så där 'ljusplågad', de tro mig vara helt blind och bemöta mig därefter, och de som se mig vid skrifbordet eller se min stil, de tro mig ha bättre syn än jag verkligen har och bemöta mig i sin tur därefter, och däraf uppstå esomoftast för mig mycket pinsamma situationer.

Emellertid är detta ett förhållande, som naturligtvis hvarken du eller andra helblinda ha någon känning eller olägenhet af. Det är också just därför jag nu vidrört det, för att påvisa att det finnes ett slags blindhet, som kanske många blinda icke ha en aning om. Den tid är dock snart inne, då detta förhållande för mig är ett passeradt stadium. Då är jag helt inne i blindheten.

"Det förefaller mig nu, som om jag andligen utvecklats mycket långsamt," skref Erik en annan gång. "Jag är ju redan fyllda trettio år och borde ha kommit till full mognad för länge, länge sedan, men det är det oaktadt som om jag först nu blifvit färdig med min smak och omdömesståndpunkt. När jag tänker mig tillbaka och försöker draga mig till minnes, hvad jag förr tänkte och tyckte om det eller det, så tyckes mig alltsammans så dimmigt och obestämdt, som om jag förr aldrig haft en starkt utpräglad åsikt i något afseende. Nu däremot har det börjat arbeta inom mig och ordna sig i bestämda linjer, nu vet och känner jag min ståndpunkt i skilda frågor, nu är jag både andligt och politiskt vaken och brinner af stridslysten håg att ställa mig i breschen för hvad jag anser rättast. Om tidsfrågorna nu äro af den art att de mera än en gången tids förmå väcka mitt intresse, eller om jag själf förändrats och bragts till ett mera klarsynt och vidtfamnande tankelif, det vågar jag ej säkert afgöra, men jag håller före, att blindheten är grundorsaken till förändringen. Ty blindheten har fört mig till djupare eftertanke än hvad jag förut hade tid med, har vändt mina tankar mera inåt och gifvit dem mera och allvarligare sysselsättning än förr, och, tro mig, under denna korta ofärdstid har jag mognat och utvecklats mera än under tiotal år förut.

Detta kan ju tyckas vara en fördel, men så kommer medaljens fränsida. Nu, när jag har kommit därhän att min håg har väckts för ett mera verksamt deltagande i allmänlifvet och jag känner mig omdömesgill och säker och det kanske just är blindheten, som fört mig dit, nu skjuter mig samma blindhet obarmhärtigt ut ur den allmänna arbetsverkstaden och gör mig till en biperson. Du förstår, hvad detta vill säga: att andligen brådmogna blott för att desto tydligare märka skrankorna! Det är lytets osynligt verkande gissel.

Men en stor glädje har dock beredts mig i dag, ehuru saken i och för sig naturligtvis förefaller ytterst obetydlig för en utomstående.

När jag i förmiddags satt och arbetade här vid mitt skrifbord, kom lillan till mig, och jag lyftade henne upp i mitt knä för att hon en stund skulle få se ut genom fönstret.

Det är vackert nu härute. Å, du, jag känner sedan förr denna trakt i grund och botten och vet, att den är obeskrifligt skön, är underbart både mäktig och ljuf, när den ligger i vårens första grönskning. Det är den härligaste nejd jag vet, och det är min lycka, att jag i min mörkaste blindhet skall kunna bevara minnet af den som helgjuten bild.

Nå, det hör nu inte hit, och lillan förstod det inte heller, men hon har dock redan sin

lilla iakttagelseförmåga, och rätt som hon satt, skrattade hon till och utbrast:

"Se, pappa, så han hoppaj i björken!"

Jag sökte efter bästa förmåga följa riktningen af hennes blick, men jag urskilde ej annat än de otydliga konturerna af vår stora björk, som står ett stenkast från mitt fönster. Men i samma ögonblick hörde jag ett fågelkvitter från björken, och då förstod jag naturligtvis, hvad det var lillan såg. Du kan väl knappast fatta det, men tårarna kommo mig i ögonen af idel glädje och jag erfor i det ögonblicket en så utsäglig lycka, som om jag helt oförmödat fått läppja på en droppe af Guds barmhärtighet.

Lillan såg ju bättre än jag, såg fullkomligt. *Min dotter är icke blind!*

Jag vet ju, att blindheten sällan går i arf, men ändå... Hade så varit, då tror jag knappast att jag orkat bära det pålägget på min lytesbörda.

"Som jag finner af ditt sista bref, så har du nu realiserat din länge närda plan att flytta till Stockholm, och den åtgärden finner jag lätt förklarlig," skref Erik åter en annan gång. "Att döma af ditt anförande på mötet och äfven af det lilla jag själf erfarit, så borde det ligga i sakens natur och som något alldeles själfallet, att de blinda söka koncentrera sig, icke blott inom en förenings sammanhållande band, som redan skett, utan äfven beträffande boningsorten. Om det icke precis kan vara klokt eller ens tänkbart, att landets alla blinda bosätta sig i samma stad eller trakt, så borde det åtminstone ligga i deras intresse, tyckes det mig, att här och där bilda små kolonier eller lag om sex à tio stycken, icke boende tillsammans men dock i hvarandras omedelbara närhet, ty om de därigenom än icke vunne ekonomisk fördel — ehuru icke heller detta är otänkbart — så skulle de dock vinna ett vida själfständigare, fullare och angenämare lif genom inbördes förstående umgänge. Rent ut sagdt, så förvånar det mig också, att icke en dylik kolonisationstanke för länge sedan gjort sig gällande inom de blindas värld. Det är äfven ur denna synpunkt som jag finner din flyttning till Stockholm helt naturlig, ty Stockholm är dock blindväsendets medelpunkt.

För min egen del är jag mycket belåten med att du bosatt dig i hufvudstaden, ty nu kan jag ju påräkna att vid mina besök där få hylla mig till dig. Af skäl, som du nog bättre förstår än andra, har jag inskränkt mitt umgänge med de seende till det minsta möjliga, men till de blinda står nu min håg. Tiden för min operation nalkas nu också med stora steg, och när jag då kommer till Stockholm, får du vara beredd på ett besök af mig.

Du må tro, att trots alla tyngande tankar så har jag dock i dessa dagar smått jublat och hurrat för mig själf och vuxit några tum i min egen aktning. Jag har nämligen helt nyligen lyckats sälja min ändtliga färdigskrifna bok. Är icke det en märklig händelse, så säg? Med de hundralappar jag fick för den har jag bättrat upp mitt själfvärde åtskilligt, ty de visa i alla fall, att jag, trots min stäckta artistbana, dock icke är en fullkomlig nolla. Nu brinner jag naturligtvis af nyfikenhet att se, hvad herrar kritiker skall fälla för omdöme om den, men det dröjer ännu en tid, innan deras dom faller. Kanske sparka de åter ned min räddningsplanka.

Om min hustru har jag hittills ordat helt obetydligt i dessa epistlar, men nu måste du få dig till lifs en lofsång om henne.

(Forts.)

Fjäder och Dun.

Genom direkta inköp från Spanien, Ryssland, Amerika, Kina m. fl. länder absolut bästa inköpskälla. Begär profoffert! **Svenssons Fjäder- & Filtaffär, Winslöf.** (Största importör i branchen).

GISLAVEDS CALOSCHER
hållbara, eleganta. Bästas passform.
L. 208 117 03
A. 58 89 87 98

Välj det bästa!
Frälsningsarméns antiseptiska och koncentrerade munvatten
DENTOL
Lofordande intyg af prof. M. ALMQUIST.
Pris pr hel flaska 1:75.
» half » 1:-.
Frälsningsarméns antiseptiska
DENTOL-TANDPÅSTA
Pris pr tub 60 öre.
Kontrollant fil. dr. CARL SETTERBERG.
Erhållas vid hvarje Frälsningsarmékår, hos många hrr handlare eller direkt från partilageret
Frälsningsarméns Handelsdep't,
Östermalmsgrat. 24 & 26. Sthlm 5.

SPECIAL-SOJA.
Yppersta sås till soppor, kött, vildt, fisk m. m.
Tillverkad efter japansk metod.
Kontr.: Prof. Lagerheim.
Försäljes hos Hrr Speceri- o. Viktualiehandlande.
A.-B. TH. WINBORG & Co.
STOCKHOLM.
Kungl. Hofleverantör.
Guldmedalj "för utmärkt god Soja, Ättika, Senap och Såser, samt som uppmuntran för framgångsrik täflan med utlandet."

Crème de Cholepalmine,
utmärkt antiseptiskt hudmedel,
säljes i tuber à 30 och 75 öre hos Hrr Speceri-, Färg- och Parfymhandlande m. fl. samt à Apoteken

Ärade fruar!
Helfet, lagrad 1:ma ost sändes mot efterkräf. 3 à 5 kg. à 1.40 kg.
Kyrkängens Mejeri, Elgarås.

Väfskedar, Solf,
Spännare och Skyttlar för hemsöjd.
John A. Thulin & Co, Väfskedfabrik, Norrköping.
Riks 670

Kurs i Linne- och barnklädessömnad.
Grundlig undervisning efter praktisk metod. Sibylleg. 22, 2 tr. v. Tel. Ö. 12.13.

Liljeholmens Stearinfabriks Aktiebolag.
Kungl. Hofleverantör.
Stockholm Sö.
Säsongnyhet:
Pianoljus "Splendor",
hvita och kulörta i engelska typer.
Grenljus
i olika nationers färger.

Fru Stina Djursons Sjukhem
för nerv- och lugna sinnessjuka, är utvidgadt och förlagdt å den vid skog vackert och sundt belägna egendomen Jälla, nära Uppsala.
Referenser: Prof. Lennmalm, Stockholm, Dr A. Ekelund, Jönköping.
Post- och telegrafadress: Jälla Sjukhem, Uppsala. Rikst. Uppsala 480.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets
ställning den 31 oktober 1909.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassabehållning	1,118,172: 36	Aktiekapital	12,687,500: —
Obligationer	2,925,278: —	Reservfond	3,000,000: —
Fastigheter & inventarier...	4,847,481: 17	Dispositionsfonder	698,858: 67
Reverser med hypotek af diverse	41,600,829: 99	Depositions-, Kapital- och Sparkasseräkningar	60,010,409: 94
Vexlar	24,214,886: 93	Upp- & Afskriftnings- och Kontokuranträkningar	8,320,216: 01
Kreditiv- och Kontokurant-räkningar	15,691,217: 82	Postremissvexleräkning	902,559: 38
Hos inhemska banker	704,923: 12	Till inhemska banker	1,179,664: 13
» utländska banker	381,136: 92	» utländska banker	4,043,948: 10
A andra räkningar	2,036,006: 10	Å andra räkningar	2,738,176: 18
	Kr. 93,519,432: 41		Kr. 93,519,432: 41

Katrineholms Herrumsmöbler.
Hvardagsrums- & Hallmöbler.
SMAKFULLA. BEKVÄMA. SOLIDA.
Moderata priser.
Priskurant gratis och franco — Utställning i Stockholm n:o 6 Stureplan.
Carl Fredrikssons Träförädlings Aktiebolag, KATRINEHOLM.
Prenumerera på Idun.

Det ger lefnadslust åt uttröttade och svaga.

Om Ni känner Eder nedstämd och trött, modfärdig och utan energi, då är Ni i behof af ny kraft. Det finns intet element, som är så i stånd att uppbygga ett försvagadt kroppssystem, som Elektriciteten. Tusenden hafva den att tacka för återställd hälsa och kraft, och antalet af dem ökas dagligen. Ingen skulle försumma att använda detta underbara medel.

"Ajax" Torr Cellbatteriet ingjuter nytt lif i hvarje organ, och några få veckor äro tillräckliga att återbringa styrka och mod. Det är bevisadt, att elektricitet och energi äro en och samma sak. Om Ni alltså saknar denna energi, kan Ni endast återvinna den genom att fylla nerverna med elektricitet. Tag batteriet på, då Ni går till hvila, och Ni skall känna strömmens stärkande inflytande på nerverna och dess upplifvande verkan på blodcirkulationen. Ni uppvaknar på morgonen full af vigör och lif, väl rustad mot arbete och möda.

Bat'eriet har visat sig förträffligt vid Nervositet, Reumatism, Höft- och Ryggvärk, Dålig matsmältning, Förstoppning, Njuråkommor samt vid fysisk nedbrutenhet hos män och kvinnor. Mången har funnit hjälp i detta batteri, då mediciner förfelat sin verkan.

Flinkesta Gård, Wadsbro den 17 Maj 09. Jag måste upprigtigt säga att batteriet på det fullkomligaste uppfyller allt som säges om Edra elektriska batterier, o-h vill jag på det varmaste rekommendera dem till alla, som förgäves söka hjälp med annan behandling.
Högaktningsfullt (teckn.) D. FREDRIKSSON.

Fritt till alla.
Om Ni kan göra oss ett besök, så förevisa vi gärna våra batterier. I annat fall, tillskrif oss i dag eller ifyll nedanstående kupong med namn och adress och sänd oss den, så skicka vi Eder pr omgående gratis och franko vår värdeles lärariska bok om elektricitetens verkan.

SVENSKA ELEKTRISKA INSTITUTET
(Afdelning 15.) Regeringsgatan 9, Stockholm.
Sänd mig Eder fria bok:
Namn: .....
Adress: .....

Maizena!
Öfverträffad till såser, bakning, maizenagröt etc., ja! till all matlagning!
God! Dryg! Närande!
Se beskrifningarna på paketernas sidor.
Begär allfid MAIZENA!

Herkules Skodon
MALMÖ SKOFABRIKS AKTIEBOLAGS
erkändt öfverlägsna fabrikat
erhålles i hvarje väl sorterad skoaffär.
Alla **Herkules-Skodon'** äro stämplade med vidstående fabriksmärke.

Vi sända mot efterkräf eller postförsk. franko ett par eleganta Damkängor rosscheveraux, Molier skärning, stora ringar, rand-sydd, till det låga priset af **Kr. 9.50.** Finnes i långsträckt (fransk) facon med och utan lacktä-hätta, eller bred (amerikansk) facon med cheverauxtä-hätta. Uppgif n:o och facon. Aktiebolaget City Skomagasin, Göteborg. Rikst. 91 79.

Af hvilken orsak har Ni förlorat Ert hår? Emedan Ni ej använder **EAU DE QUININE** från **Ed. Pinaud**, 18 Place Vendôme, Paris.

FERRIN
är en kemisk förening af mjölkens ägghviteämnen med järn.
Ferrin
är ett utmärkt stärkande medel, som föreskrifves af många läkare.

Apoteket Lejonet, Malmö.

SVENSKA LITTERATURSPELET.
Välkommen nyhet för sällskapskretsar. Intressant, lärorikt o. roande! Erhålles i hvarje bok- eller pappershandel, samt mot postförskott direkt från förlaget.
Spelet för dagen. Pris Kr. 2: 50.
ESPING & LUNDELL, NORRKÖPING.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER
Många variationer. Begär priskur.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Försäljningsmagasin:
Beridarebangatan 27, Stockholm.

JUVEL-GULD SILFVER
bäst, billigast. Illustrerad priskurant gratis. Hofjuvelerare
K. Anderson.
I Jakobstorg, Stockholm.